(8864)

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 33 (8665)
ФЕВРАЛИИН 8
ВОСКРЕСЕНИ
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

Үргэн ехэ хэмжээгээр коммунизм байгуулха шатада манай обществын ороходонь, эршэтэ ажалай долгин шэнэ далайсатайгаар эбхэржэ, долоон жэлэй түсэбые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай мүрысөөнэй шэнэ формонууд бии болохо, шэнэ, элитэ ехэ амжалтанууд туйлагдаха бэзэ гэжэ Коммунистическэ партиин XXI съезд батаар этигэнэ.

(«СССР-эй арадай ажахые 1959—1965 онуудта хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай» нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл тушаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездын резолюциһаа).

„СССР-эй арадай ажахые 1959—1965 онуудта хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай“ нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл тушаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездын

РЕЗОЛЮЦИ

(1959 оной февралиин 5-да нэгэн дуугаар баталан абтаба)

Социализмын илалтада үндэһэлэн, Совет орон олонтынгээ ажабайдалай бүхы һалбаринуудта гүнзэ ехэ шэнэдхэн байгуулга хэһэнэйнгээ ашаар өөрынгөө хүгжэлтын шэнэ үедэ—коммунистическэ обществые үргэн далайсатайгаар байгуулха үедэ ороод байна. Иимэ шухала түүхэтэ үедэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин хорин нэгэн съезд болоо. Коммунизм байгуулха агууехэ зорилгые туйлахын түлөө олон үеын хүнүүд тэмсэһэн байна. Энэ зорилгые Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр совет арад мүнөө бодотоор бэелүүлжэ байна.

Советскэ Союз дотор коммунистическэ байгуулалтын талаар хараалагдаһан программа, экономикые, соёл культурые, арадай материальна байдалые хүсэтэйгээр дэбжээхэ шэнэ программа түүхэдэ үзэгдөөгүй гэхэ ехэ хэмжээтэй байна. СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэб хадаа мүнөө үедэ партиин ленинскэ жэнхинэ хараа шугамай бодото тодорхой бэелэл болоно.

СССР-эй арадай ажахые 1959—1965 онуудта хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые съездын урда тээ зүбшэн хэлсэлгын ябасаар, үрэ дүнгөөр гүнзэгы ехээр хаража байһанаа съезд элишэлэн мэдүүлнэ. Энэ зүбшэн хэлсэлгэ совет арадай зохёон байгуулхы үүсхэл болон эдэбхи хэшээлые, өөрынгөө шалгагдамал вождь—Коммунистическэ партиие тойроод, тэрэнэй хажуугаар эмхидэн жагсанги байһые хүсэтэ ехээр харуулаа. Арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонуудые совет арад нэгэн дуугаар һайшаагаа, долоон жэлэй түсэб өөһэдымнай тон шухала, эгээл гол хэрэг гэжэ тоолоод, тэрэнэй даалгабаринуудые дүүргэхээр, үлүүлэн дүүргэхээр хүсэд бэлэн байһанаа элишэлэн мэдүүлээ.

КПСС-эй XXI съездын тогтоохонь:

СССР-эй арадай ажахые 1959—1965 онуудта хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые һайшааха;

тезисүүдые съезд дээрэ, съездын урда тээ зүбшэн хэлсэлгын үндэһөөр хубилалтанууд болон нэмэлтэнүүдые оруулаад, СССР-эй арадай ажахые 1959—1965 онуудта хүгжөөхэ даабарита тоонуудые баталха;

съездын баталһан даабарита тоонуудай үндэһөөр СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ жэлэй түсэбүүдтэ, СССР-эй арадай ажахын хүгжэлтэһөө уламжалан, шухала тодорхойлолгонуудые оруулхыень КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ дурадхаха.

I.

Партиин XX съездһээ хойшонхи үе Коммунистическэ партиин болон Совет гүрэнэй түүхэдэ эгээн шухала үенүүдэй нэгэн байна. КПСС-эй съездын, мүн Центральна Комитедэй удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, совет арад коммунизм тээшэ урагшаа дабшаха замдаа элитэ ехэ амжалтануудые туйлаа. СССР-тэхи коммунистическэ байгуулалтада, уласхоорондын коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй бүхы хүдэлөөндэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые бэхижүүлгэдэ партиин XX съездын шиидхэбэринүүдэй угаа ехэ удхашанартай байһыень энэ үе харуулһан байна.

Центральна Комитедэй ажал-ябуулгые, мүн дотоодын болон гадаадын политикын талаар тэрэнэй абаһан ехэ хэмжээнүүдые КПСС-эй XXI съезд бүрин дүүрэн һайшаана. Промышленностиин, барилгын хэрэг хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха тухай, химическэ промышленностиин хүгжэлтые түргэдхэхэ тухай, машинно-тракторна станцинуудые хубилгаха, колхозно байгуулалтые саашадань хүгжөөхэ тухай, хүдөө ажахын продукци бүри ехээр абадаг болохо тухай, ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаа бэхижүүлхэ, орон дотор арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ тухай партиин шухалын шухала шиидхэбэринүүд экономикые дэбжээхэ, соёл культурые хүгжөөхэ, ажалшадай байдал улам һайжаруулха, коммунизм байгуулха хэрэгтэ тон ехэ удхашанартай.

Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын ленинскэ хараа шэглэлэй, совет арадай шэн зүрхэтэ ажалай ашаар Совет гүрэнэй хүсэ шадал бүри ехээр ургаа, тэрэнэй уласхоорондын нэрэ хүндэ улам дээшэлээ.

Партиин Центральна Комитедэй бүхы ажал-ябуулга коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэхэдээ марксистско-ленинскэ теориие творческоор хэрэглэхэ ябадалда түшэглэдэг, олониитын дүй дүршэлые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ, арадай ажабайдалтай саг үргэлжын холбоо барисаатай байха, түүхэтэ хүгжэлтын шиидхэхы зүйлнүүдые оложо, саашанхи хүгжэлтые тодорхойлжо, олониитые элсүүлэн шиидхэжэ, урагшаа дабшалгадамнай һаад хэдэг бүхы хуушарһан юумые зоримгойгоор, шууд сэхээр зайлуулжа шадаха ябадалда үндэһэлэн бэелүүлэгдэдэг байна.

Бүхы парти болон арадай нэгэн һаналтайгаар дэмжэһэн КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй (1957 он) шиидхэбэриие съезд һайшаана. Партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой, Булганинай, Шепиловэй бүлэгые Пленум элирүүлжэ, соёл сурталай талаар бута сохиһон юм. Можо боложо тэмсэл хэхэ гэһэн муу муухай аргануудые хэрэглэн, партиин нэгэдэлые һуларуулха, парти болон гүрэниие ленинскэ хараанһаань хадууруулха гэжэ энэ бүлэг һэдэһэн байгаа. XX сьездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр партиин бэелүүлдэг бүхы шухалын шухала хэмжээ-ябуулгануудта эсэргүү, промышленностиие, хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ, арадай байдал улам һайжаруулгада ехэ амжалта туйлаха арга бидэндэ олгоһон, тиихэдэ гадаадын политикын талаар уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха, эб найрамдалай хэрэг бэхижүүлхэ хэмжээнүүдтэ эсэргүү ябуулга энэ бүлэг хэдэг байһан юм. Можо боложо таһарагшадай шообто харагдаһан бүлэгые эрид шууд буруушаажа, зайсуулан хаяһан Центральна Комитет тон зүб юумэ хэһэн байна. Партида харша бүлэгые элирүүлжэ, үзэл сурталай талаар бута сохёод, парти Центральна Комитедээ тойрон, марксизм-ленинизмын туг доро бүри нягтаар эмхидэн жагсаһан байна.

Марксизм-ленинизмдэ үнэн сэхэ байдагайнгаа, өөһэдынгөө зэргын бата нэгэдэлтэй, эмхидэн жагсанги, арадтай таһаршагүй холбоотой байдагайнгаа ашаар Коммунистическэ парти хододоо иладаг байгаа, илаһааршье. Совет арад ленинскэ партиие шалгагдамал вождь, багшамнай болоно, тэрэнэй сэсэн мэргэн хүтэлбэри—коммунизмын шэнэ илалтануудай эшэ үндэһэн мүн гэжэ тоолодог.

Совет арадай агууехэ илалтануудай дүнгүүдые Коммунистическэ партиин XXI съезд гүнзэгы ехэ хангяар, революционно омогорхолтойгоор гаргана. Совет арадай баатарлиг тэмсэлэй, ажал хүдэлмэриин эгээн гол шухала үрэ дүн хадаа тэрэнэй байгуулһан общество—социализм, тэрээндэ тааруу политическэ байгуулалта—советскэ социалистическэ гүрэн болоно.

Манай орон ехээр хүгжэнги экономикотой, түрүү наука болон соёл культуратай социалистическэ хүсэн түгэлдэр гүрэн болоо. Промышленна үйлэдбэриин хэмжээнэй талаар СССР мүнөө үедэ Европодо нэгэдэхи һуури, дэлхэй дээрэ хоёрдохи һуури эзэлнэ. Промышленностиин продукци бүхы дээрээ 1958 ондо, 1913 онойхитой сасуулбал, 36 дахин, тиихэдэ үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые—бүхы арадай ажахын үндэһэ һууриие—бүтээлгэ 83 дахин, машина бүтээлгын болон металл болбосоруулгын продукци—240 дахин нэмэһэн байна. 1958 ондо манай орон дотор 55 миллион тонно шахуу булад хайлуулагдаа, 113 миллион тонно нефть, 496 миллион тонно нүүрһэн малтан абтаа, 233 миллиард киловатт-час электроэнерги үйлэдбэрилэгдөө.

Хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиие хүгжөөлгэдэ горьтой амжалтанууд туйлагдаһан байна. Хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ 1958 ондо, 1913 онойхитой сасуулбал, 14 шахуу дахин, тиихэдэ культурна ажаһуудалай эд бараан 45 үлүүтэй дахин нэмээ. Мүнөө үедэ арадай хэрэглэлэй эд бараан, 1940 онойхидо орходоо, 2,7 үлүүтэй дахин ехээр бүтээгдэнэ.

Социалистическэ системын ажахын булюу һайн байһанай, мүн наука болон техникын шэнэ шэнэ туйлалтануудые хэрэглэһэнэй, бүгэдэ арадай социалистическэ мүрысөөнэй ашаар промышленна үйлэдбэри угаа ехэ далайсатайгаар, үзэгдөөгүй ехэ түргэнөөр хүгжэһэн байна. Энээнэй үндэһөөр арадай ажахын бүхы һалбаринуудта ажалай бүтээсэ таһалгаряагүй дээшэлжэл байдаг. Хүдэлмэриин үдэрэй богони болгогдоод байхада промышленностьда ажалай бүтээсэ 1958 ондо, 1913 онойхитой сасуулбал, 10 дахин, 1940 онойхитой сасуулбал, 2,6 дахин дээшэлһэн байна.

Социалистическэ промышленностиин хурдан түргэнөөр ургахатай хамта хүдөө ажахы амжалтатайгаар хүгжэнэ. Парти хадаа хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэдэ урдань гараһан алдуу, дутуунуудые зоримгойгоор, хурсаар шүүмжэлжэ, колхозно, совхозно үйлэдбэриин хүгжэлтэдэ һаад хэдэг бүхы юумые холодхон зайсуулаад, хүдөө ажахые эрид ехээр дэбжээхэ программа хараалһан байгаа. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүдые парти болон совет арадай зохёожо, бэелүүлһэниинь манай Эхэ орондо гайхамшагта үрэ дүн олгоо. 1958 ондо 3 миллиард 500 миллион пүүд орооһо тарян, таййлбарилан хэлэбэл, 1953 онойхидо орходоо 1 миллиард, 600 миллион пүүдээр ехэ орооһо тарян бэлэдхэгдээ. Хэдэн олон миллион гектар шэнэ газар элдүүрилһэнэйнгээ ашаар, оромнай хэдэн миллиард пүүд таряа талха нэмэжэ абаһан байна. Һүүлэй табан жэл соо, урда тээхи табан жэлтэй сасуулбал, жэл бүри дунда зэргээр орооһо таряа ургуулан абалга 39 процентээр нэмээ. Хүдөө ажахын бусад ургамалнуудые, илангаяа сахарай свёкло, хлопок ургуулан абалгада, тэрэшэлэн ниитын мал ажал хүгжөөлгэдэ ехэ амжалтанууд туйлагдаа.

Совет оромнай хүсэн түгэлдэр, бүхы талаараа хүгжэнги промышленностьтай, ехээр оньһожоруулагдаһан хүдөө ажахытай. Социалистическэ экономикын үргэлжэ дээрээ хүгжэһэнэй үндэһөөр ороной ниитын баялиг таһалгаряагүй ургана, арадай энхэ байдал, соёл культура дээшэлнэ. Совет засагай тогтоһонһоо хойшонхи үедэ хүн бүхэндэ абажа үзэбэл, национальна доход 15 дахин нэмээ. Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай бодото олзо 1958 ондо, 1940 онойхитой сасуулбал, хоёр шахуу дахин, таряашадай бодото олзо, нэгэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ абажа үзэбэл, хоёр үлүүтэй дахин нэмэһэн байна.

КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, бага түлөөһэ абадаг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, һайндэрэй болон амаралтын үдэрэй урда тээхи хүдэлмэриин үдэрые хороохо, хүндэ промышленностиин хэдэн һалбаринуудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые хүдэлмэриин богони болгогдоһон үдэртэ оруулха, багашуулда зургаа-дүрбэн часай хүдэлмэриин үдэр тогтоолго, социальна мүнхэлэлгын талаар ажалшадые тэдхэмжээр хангалгые һайжаруулга; нарайлха болон нарайлһан эхэнэрнүүдэй амаралтые ута болголго, хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай пенсиие горьтойгоор дээшэлүүлгэ гэхэ зэргын томо хэмжээнүүд абтаа. Ажалшадай материальна болон соёл культурын эрилтэнүүдые хангахын тулада Совет гүрэн улам бүри ехэ мүнгэн зөөри һомолдог болоо.

Коммунистическэ парти олон миллион шэнэ хүнүүдые, ушар ёһо мэдэн коммунизм байгуулагшадые хүмүүжүүлээ. Энэ хадаа социалистическэ байгуулалтын эгээл гайхамшагта туйлалта мүн болоно.

Совет орон дотор бүхы наһанууддай, үндэһэ яһатанай соёл культура бодотоор һалбаран бадараа, наука, техникэ, уран зохёол болон искусствын али бүхы талаараа, тогтон торонгүй хүгжэхэ хизаарлашагүй ехэ арга боломжо бии болгогдоо. Газарые тойрон дабшадаг дэлхэйн түүхэдэ үзэгдөөгүй түрүүшын хэмэл одонуудые, Нарые тойроод дабшан ябажа байгаа түрүүшын хэмэл планетые табилга манай ороной индустриально-техническэ тон үндэр дээдэ хэмжээе, мүн совет арадай зохёон байгуулхы оюун ухаае эли тодоор харуулна. Совет орон научно-техническэ ухаалан бодолгын талаар угаа ехэ илалта туйлажа, дэлхэйн юртэмсые мэдэжэ абаха шэнэ үе нээжэ үгөө. Эдэ илалтануудай асари ехэ удхашанар юуб гэхэдэ, хүн түрэлтэнэй, тэрэнэй дэбжэлтын болон һалбаран хүгжэлтын аша туһын тулада ябуулга хэдэг социализмын зохёон байгуулхы хүсэнүүдэй түгэлдэр ехэ байһые эдэ илалтанууд харуулаа. Дэлхэйн научно-техническэ хүгжэлтые толгойлон ябажа, ерээдүй тээшэ зоримгойгоор зам табижа ябадаг өөрынгөө Эхэ ороной түлөө бүхы совет хүнүүд патриотическаар омогорхоно.

Экономико болон соёл культурын талаар совет арадай туйлаһан түүхэтэ илалтанууд, һүүлэй жэлнүүдтэ парти, правительствын бэелүүлһэн хэмжээ-ябуулганууд советскэ байгуулалтые, тэрэнэй бата бэхи үндэһэ һуури болгошо хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай холбоо барисаае саашадань бэхижүүлээ. Совет ороной бүхы аха дүү арадуудай хани барисаан бүри нягта һайн болоо, политическэ нэгэдэлынь улам бэхижээ. Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз хадаа эрхэ сүлөөтэй, тэгшэ эрхэтэй арадуудай коммунистическэ хани нэгэдэлэй үльгэр жэшээ бүхы дэлхэйдэ харуулна.

Хүн түрэлтэндэ социализм тээшэ зам нээжэ үгэһэн Советскэ Союз дотор үйлэдбэрилгын хүсэнүүд, социалистическэ үйлэдбэриин харилсаан тон ехээр дээшэлжэ, культурна ехэ хүгжэлтэ мүнөө болоо. Энэ хадаа ерэхэ долоон жэлдэ коммунистическэ общество байгуулгые үргэн далайсатайгаар ябуулха арга олгоно.

II.

Ерэхэ долоон жэлдэ партиин гол зорилгонууд иимэ байха гэжэ КПСС-эй XXI съезд тоолоно:

экономическа талаар—ороной үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые бүхы талааринь хүгжөөхэ, коммунизмын материально-техническэ база байгуулгада шиидхэхы алхам хэхэ, мүн капиталистическэ оронуудтай амгалан ёһоной экономическа мүрысөөндэ СССР-эй илалтые хангаха арга олгохоор хүндэ индустриие булюу ехээр хүгжөөлгэдэ үндэһэлэн, экономикын бүхы һалбаринуудта үйлэдбэрилгые хүгжөөхэ. Ороной экономическа хүсэ шадалые шангадхалга, арадай ажахын бүхы һалбаринуудта саашанхи техническэ дэбжэлтэ, ниитын ажалай бүтээсын шууд ургалта арадай ажабайдалые горьтойгоор һайжаруулха ябадал хангаха ёһотой;

политическэ талаар—Советскэ социалистическэ байгуулалтые, совет арадай бата нэгэдэл болон нягта жагсаалые саашадань бэхижүүлхэ, советскэ демократиие хүгжөөхэ, коммунистическэ общество байгуулгада олониитэ арад зоной эдэбхи хэшээлые, үүсхэлые хүгжөөхэ, гүрэн түрын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ олониитын организацинуудай дүүргэдэг үүргые үргэдхэхэ, партиин, социалистическэ гүрэнэй эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы үүргые дээшэлүүлхэ, хүдэлмэришэдэй болон таряашадай холбоо барисаа, СССР-эй арадуудай хани барисаае, бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ;

соёл сурталай талаар—партиин соёл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шангадхаха, ажалшадай, хамагай түрүүндэ залуу үетэнэй коммунистическэ ушар ёһо мэдэлгые дээшэлүүлхэ, ажалда коммунистическэ ёһоор хандадагаар, советскэ патриотизмын болон интернационализмын үзэл сурталаар тэдэниие хүмүүжүүлхэ, хүнэй ухаан бодолдохи капитализмын үлэгдэлнүүдые зайсуулха, буржуазна үзэл сурталтай тэмсэл хэхэ;

уласхоорондын харилсаануудай талаар—ондо ондоо социальна системэтэй гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха ленинскэ гол ёһондо үндэһэлэн, эб найрамдалые, арадуудай аюулгүй байдалые аршалан хамгаалха, бэхижүүлхэ ябадалда зорюулагдаһан гадаадын политика шууд сэхээр бэелүүлхэ; «хүйтэн дай» болюулхаар, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулхаар хараа шэглэл бэелүүлхэ; дэлхэйн социалистическэ системые, аха дүү арадуудай хани нэгэдэлые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ.

Ерэхэ долоон жэлэй гол асуудал хадаа капитализмтай социализмын амгалан ёһоной экономическа мүрысөөндэ сагые эгээл ехээр һамбаашалан ашаглаха асуудал болоно. Арадай ажахые тон түргэнөөр, тааруу жэгдээр хүгжөөхэ ябадал хангаха хэрэгтэй.

Промышленностиие, илангаяа хүндэ индустриие хүгжөөлгэдэ эгээн ехэ удхашанар олгохо зуураа, промышленностиин бүхы продукциие, тухайлхада, 80 процентээр, тэрэ тоодо «А» группаар (үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэ) —85—88 процентээр, «Б» группаар (хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ)—62—65 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ долоон жэлэй түсэбөөр хараалха шухала гээд Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI сьезд тоолоно. 1959 — 1965 онуудта бүхы продукци гаргалгын жэл бүриин дунда зэргын ургалтые бүхы промышленностьда 8,6 процент тухайгаар, «А» группаар—9,3 процентээр, «Б» группаар—7,3 процент тухайгаар тогтоохо.

Долоон жэлэй түсэбөөр иимэ юумэнүүдые хараалха шухала гэжэ съезд тоолоно:

— арадай ажахын хэрэглэмжые бүри хүсэдөөр хангахын тулада хара болон үнгэтэ металл үйлэдбэрилгые нилээд ехээр дээшэлүүлхэ. 1965 ондо 65—70 миллион тонно хүрэтэр шэрэм, 86—91 миллион тонно хүрэтэр булад хайлуулха, 65—70 миллион тонно хүрэтэр прокат үйлэдбэрилхэ, 150—160 миллион тонно хүрэтэр түмэрэй товарна руда абадаг болохо; алюмини үйлэдбэрилгые, тухайлхада, 2,8—3 дахин, сэбэрлэгдэһэн зэд—1,9 дахин нэмээхэ, бусад үнгэтэ металлнуудые, илангаяа шухаг металлнуудые нилээд горьтойгоор абадаг болохо;

— химическэ промышленностиие, илангаяа хэмэл болон холимол утаһа, пластическа зүйлнүүд болон бусад холимол материалнуудые, минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгэ түргэнөөр хүгжөөхэ. Долоон жэлэй эсэстэ хэмэл утаһа үйлэдбэрилгые 4 дахин, пластическа зүйлнүүд болон холимол дабирхай— 7 үлүүтэй дахин, минеральна үтэгжүүлгэ—3 дахин тухайгаар нэмээхэ;

— эгээн гаргаша багатай түлишэнүүдые — нефть болон газ абалга болон үйлэдбэрилгые булюу ехээр хүгжөөжэ, түлишэ хэрэглэлгын тэнсүүридэ хубилалта оруулха. 1965 ондо 230—240 миллион тонно нефть абаха, 150 миллиард кубическа метр газ абаха, үйлэдбэрилхэ, 600—612 миллион тонно нүүрһэ малтан абаха ябадал хангаха;

— гол түлэб түлишөөр хүдэлдэг электростанцинуудые барижа, арадай ажахын бүхы һалбаринуудые электрификацилга түргэнөөр хүгжөөхэ. 1965 ондо 500—520 миллиард киловатт-час хүрэтэр электроэнерги үйлэдбэрилдэг болохо;

— предприятинуудые шэнэ, бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэ, механизм болон приборнуудаар хангахын тулада, үйлэдбэриие комплексноор оньһожоруулхын, автоматизацилхын тулада машина бүтээлгые, прибор бүтээлгые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ. Долоон жэлэй турша соо машина бүтээлгын, металл болбосоруулгын продукци үйлэдбэрилгые, тухайлхада, 2 дахин нэмээхэ.

Хүн зоной хэрэглэмжые бүдөөр, гутал, хубсаһаар, бусад эд бараагаар бүри хүсэд һайнаар хангадаг болохын тулада долоон жэлэй турша соо хүндэ индустриие тон ехээр хүгжөөһэнэй, хүдөө ажахые саашадань дэбжээһэнэй ашаар арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые нилээд ехээр нэмээхэ гэжэ хараалха шухала гээд съезд тоолоно.

Энэ зорилгые бэелүүлхын тулада 1965 ондо, 1958 онойхитой сасуулбал, доро дурсагдаһан юумэнүүдые иимээр нэмээхэ:

— хүнгэн промышленностиин бүхы продукциие, тухайлхада, нэгэ хахад дахин, тэрэ тоодо пумаажан бүд нэхэжэ гаргалгые—33—38 процентээр, нооһон бүд—65 процентээр, торгон бүд—76 процентээр, арһан гутал — 45 процентээр нэмээхэ;

— эдеэ хоолой промышленностиин бүхы продукциие, тухайлхада, 1,7 дахин, тэрэ тоодо мяха абалгые—2,1 дахин, сүсэгын тоһо—58 процентээр, сагаан эдеэ—2,2 дахин, сахар—76—90 процентээр, загаһа—60 процентээр ехэ болгохо. Промышленна болон эдеэ хоолой, эд бараанай янза түхэлые үргэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха, гэр дотор хэрэглэгдэдэг зүйлнүүдые бүри олоор үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулха. Партийна организацинууд хадаа гүрэнэй түсэбүүдэй тоогой болон шанарай бүхы үрэ дүнгүүдые үдэрһөө үдэртэ, һараһаа һарада дүүргэгдэдэг, үлүүлэн дүүргэгдэдэг байхын тулада бүхы предприятинуудай жэгдэ һайн хүдэлмэри хангаха ёһотой. Урдынгаа хүсөөр ажаллаад, продукци бүри ехээр гаргадаг болохын тулада предприятинуудай доторой арга боломжонуудые хүсэдөөр элирүүлхэ, үйлэдбэриин технологи болон эмхидхэлые саг үргэлжэ нарижуулха, түхеэрэлгэнүүдые, түүхэй эд болон материалнуудые бүри һайнаар хэрэглэдэг болохо.

Хүн зоной хэрэглэмжые эдеэ хоолоор, промышленностиие — түүхэй эдээр хүсэдөөр хангажа шадахаар, хүдөө ажахын продукцяар гүрэнэй бусад бүхы хэрэглэмжэнүүдые хангахаар үйлэдбэриин тиимэ хэмжээ туйлаха гээшэ хүдөө ажахын талаар гол зорилго болоно. Хамагай түрүүндэ хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургасые горьтойгоор дээшэлүүлжэ, малай тоо толгой олошоруулжа, ниитын мал ажалай ашаг шэмэ үгэлгые саашадань нэмээжэ, энэ зорилго шиидхэгдэхэ ёһотой.

Долоон жэлэй турша соо хүдөө ажахын бүхы продукциин ниитэ дээрээ 1,7 дахин нэмэхэдэ, зарим шухала продукцинуудые абалга доро дурсагдаһан хэмжээндэ хүргэгдэхэ ёһотой гэбэл: орооһо тарян—10—11 миллиард пүүд хүрэтэр, сахарай свёкло—76—84 миллион тонно, түүхэй-хлопок—5,7—6,1 миллион тонно, мяхан (үүсэлэгдэһэн)—16 миллион тонно, һүн — 100—105 миллион тонно, хартаабха—147 миллион тонно хүрэтэр, овощь хүн зоной хэрэглэмжые хүсэд хангаха хэмжээндэ хүрэтэр дээшэлүүлэгдэхэ ёһотой.

Хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэриин үндэһэ һуури болгошо орооһо таряа ургуулан абалгые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлгэ газар тарялангай талаар гол хараа шугам зандаа саашадаа үлэхэ байна. Орооһото ургамалнуудай ургасые ойрын жэлнүүдтэ дунда зэргээр гектар бүриһөө гурба-дүрбэн центнерээр дээшэлүүлхэ бүхы эрхэ байдал колхоз, совхозуудта мүнөө бии. Мяха абалгые, һү һаалгые, нооһо болон үндэгэ абалгые дээшэлүүлхэ гээшэ мал ажалай талаар гол зорилго болоно. Энэ хадаа колхоз, совхозуудай фермэнүүдтэ бүхы түрэлэй малай тоо толгой олошоруулһанай, ашаг шэмыень дээшэлүүлһэнэй, шубуу, туулай бүри олоор үсхэбэрилһэнэй ашаар туйлагдаха ёһотой. Хамагай түрүүндэ кукуруза, хартаабха, сахарай свёкло, мүн клевер, люцернэ, вико-овёсой холисо, горох, люпин болон бусад тиимэ белок ехэтэй ургамалнуудые нютаг нютагай онсо эрхэ байдалда тааралдуулан ехээр таридаг боложо, мал ажалай тэжээл

(*Ургэлжэлэлынь 2-дохи нюурта*)

„СССР-эй арадай ажахые 1959—1965 онуудта хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай" нүхэ Н. С. Хрущевой элидхэл тушаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съезды

РЕЗОЛЮЦИ

(1959 оной февралиин 5-да нэгэн дуугаар баталан абтаба)

(Түгэсхэл. Эхинийнь 1-дэхи нюурта)

ехээр бэлдэдэг болохын тулада бүри ехэ оролдолго гаргаха хэрэгтэй. Соя бүри ехээр таридаг болохо шухала.

Хүдөө ажахын бүхы зүйлэй продуктнуудые худалдан абаха түсэбүүдые жэл бүри амжалтатайгаар дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ шухала зорилго болоно.

Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгөөр, илангаяа, мяха, мал ажалай бусад продукци абалгаар даабарита тоонуудаар хараалагдаһан даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө орон дотор дэлгэрһэн хүдэлөөн долоон жэлэй түсэбые болзоройншье, хэмжээнэйншье талаар дүүргэхэһээ гадна, үлүүлэн дүүргэхэ арга олгохо гэжэ этигэжэ байһанаа съезд элирхэйлэн мэдүүлнэ. Хүдөө ажахын продукци ойрын жэлнүүдтэ бүри ехээр абадаг болохо тодорхой хэмжээнүүдые зохёогоод, 1959 оной турша соо мяха абалгые 2—3, мүн дээшэнье дахин ехээр абадаг болохо уялга абаһан республиканууд, хизаарнууд болон областьнуудай үүсхэлые тон ехээр һайшаахаар байна. Республиканууд, хизаарнууд, областьнууд, районууд, колхоз, совхозууд абаһан уялгануудаа дүүргэхэдээ, мяха болон хүдөө ажахын бусад продукциин хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Холбоото Штадуудые богонихон болзор соо хүсэхэ тухай түрүү колхоз, совхозуудай гаргаһан уряае шиидхэлгэдэ эрхим туһа нэмэри оруулха байна. Энэ уряа бэелүүлгэдэ республика, хизаар, область бүхэнэй, район, колхоз, совхоз бүхэнэй оруулһан туһа нэмэриие эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ мал ажалай продукт хэды шэнээнээр абаһаарнь сэгнэхэ хэрэгтэй.

Ерэхэ долоон жэлэй туршада хүдөө ажахын урда табигдаһан ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд колхозуудай ниитын ажахые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань механизацилха болон электрификацилха талаар ехэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, ажалай эмхидхэлые һайжаруулжа, энээнэй үндэһэ һуури дээрэ ажалай бүтээсын горьтойгоор дээшэлхые, хүдөө ажахын продукциин өөрынь үные химдаруулха ябадалые хангаха уялгатай. Хүдөө ажахыдахи түрүү социалистическэ предприятинууд бологшо совхозуудай үүргэ бүри ехээр дээшэлхэ ёһотой.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань үргэдхэхэ хэмжээнүүдтэй хамта, колхозуудай, совхозуудай болон эд хэрэглэгшэдэй кооперацинуудай хүсөөр хүдөө ажахын продуктнуудые болбосоруулха предприятинуудай барилгые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, хүдөө нютагуудта гэр байрын, культурно-ажаһуудалай барилгые бүхы хэмжээгээр үргэдхэхэ, хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар хүдэлмэриие ябуулха шухала. Колхозуудай олзо доходой ургахатай хамта, электростанцинуудые, харгынуудые, барилгын материалнуудые бүтээн гаргадаг предприятинуудые, колхоз хоорондын томо, зэбсэгжэнги консервын заводуудые, пекарнинуудые болон бусад предприятинуудые барихын тула хэдэ хэдэн колхозуудай зөөри хэрэгсэлые нэгэдүүлхэ хүдэлмэриие бүри үргэнөөр ябуулха хэрэгтэй.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ асуудал партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, колхоз, совхозуудай бүхы ажалшадай гол анхаралда саашадаашье байха ёһотой гэжэ КПСС-эй XXI съезд тоолоно.

Арадай ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхын тула бүхы янзын транспортые хүгжөөхэ хэрэгтэй. Долоон жэлэй туршада гол шухала янзын транспорт, илангаяа түмэр зам техническэ талаараа үндэһөөрөө һэльбэн шэнэдхэгдэхэ ёһотой. Түмэр замай транспортда паровозуудые ашаг ехэтэй мүнөө үеын локомотивууд—электровозууд болон тепловозуудаар һэлгэхэ шухала. Тэрэшэлэн далайн, гол мүрэнэй, агаарай болон автомобильна транспортаар, мүн элдэб соргоор бүри ехээр ашаа зөөдэг, шэрэдэг болохо. Тиихэдэ тус райондо ашаа шэрэхэдэ экономическа талаараа аша үрэ ехэтэй али нэгэн транспортые хэрэглэхэ хэрэгтэй. Хэлхэ холбооe хүгжөөхэ, тэрэшэлэн радиодамжуулгын, телевизионно станцинуудые олоор бариха шухала.

Долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгын, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгын шиидхэхы эрхэ нүхэсэл хадаа шэнэ техникые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриие комплексноор механизацилха болон автоматизацилха, арадай ажахын бүхы һалбаринуудые мэргэжүүлхэ болон хамжан ажаллуулха ябадал болоно гэжэ съезд тоолоно. Промышленностиин, хүдөө ажахын, барилга болон транспортын үйлэдбэриие комплексноор механизацилһанай үндэһөөр хүшэр хүндэ, бар хүсэнэй ажалые долоон жэлэй туршада үгы болгохо зорилго табигдана. Үйлэдбэриие механизацилха болон бүри үргэнөөр автоматизацилха талаар хэмжээнүүдые бэелүүлхэ хэрэг гансашье экономическа бэшэ, харин социальна ехэ удхашанартай байһан дээрэһээнь, үйлэдбэриие комплексноор механизацилха болон автоматизацилха талаар хараалагдаһан бүхы хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ хүдэлмэриие наринаар хинажа байхыень партиин Центральна Комитедтэ, нютагай партийна органуудта съезд даалгана. Предприятинуудые ашаг үрэ ехэтэй байхаар мэргэжүүлхэ, предприятинууд болон экономическа районуудай хоорондохи хамжан ажаллаха холбоо барисаае һайжаруулха хэрэгые хараадаа абан, байгаалиин баялигые бүри ехэ аша туһатайгаар ашаглаһанай, ашаануудые ашаг үрэгүйгөөр шэрэлгые болюулһанай үндэһөөр экономическа районуудые саашадань комплексноор хүгжөөлгые үсэд шангаар бэелүүлхэ шухала.

Үргэдэн хүгжэдэг социалистическэ үйлэдбэриин хурдан түргэнөөр хүгжэхэ ябадалые туйлаха зорилготойгоор, ерэхэ долоон жэлдэ капитальна барилгын талаар томо хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ шухала гэжэ съезд тоолоно. Гүрэнэй капитальна һомололгын хэмжээн энээнэй урдахи долоон жэлтэй сасуулбал, 1, 8 дахин ургажа, тухайлхада, 1940—1970 миллиард түхэриг хүрэхэ юм. Энэнь Совет засагай байгуулагдаһанһаа хойшо бүхы үе соо арадай ажахыда хэгдэһэн капитальна һомололгын хэмжээнтэй адли шахуу болоно. Капитальна һомололгодо зорюулагдаһан мүнгэн зөөриие аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын тула, мүнөө хүдэлжэ байһан предприятинуудые шэнэдхэн һайжаруулха, үргэдхэхэ болон техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ хүдэлмэридэ, түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн һайжаруулха хүдэлмэридэ ехэ мүнгэн зөөри һомолхо хэрэгтэй. Тиигэбэл продукци бүри ехээр үйлэдбэрилдэг болохо, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ зорилгые, шэнэ предприятинуудые бариһанда орходоо бага гаргашатайгаар, бүри түргөөр шиидхэхэ арга боломжо олгогдохо байна. Хараалагдаһан хэмжээнэй капитальна хүдэлмэриие саг сооnь дүүргэхын тула барилгые бүхы хэмжээгээр индустриализацилха, заводуудта бүтээгдэдэг томо хэмжээнэй элдэб зүйлнүүдые хабсаргажа, гэр байра болон барилгануудые бариха таһалгаряагүйгөөр хэгдэдэг механизированнэ хүдэлмэри болгон барилгын үйлэдбэриие хүгжөөхэ. Барилгын материалнуудай промышленностиие, илангаяа цемент гаргадаг промышленностиие хурдан түргөөр хүгжөөхэ, түмэр-бетоноор хэгдэһэн зүйлнүүдые бүри ехээр үйлэдбэрилэн гаргадаг болохо шухала; барилгын организацинуудые томодхохо хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха, проект зохёохо хэрэгые һайжаруулха, баригдажа дүүргэгдэхэ болоһон тон шухала барилгануудта мүнгэн зөөриие бүри ехээр һомолхо, барилгын саг болзорые хороохо, барилгын болон гэр байра хабсаргаха хүдэлмэринүүдэй үнэ сэнгые химдаруулха, шанарыень һайжаруулха шухала.

Ерэхэ долоон жэлдэ барилгын үзэгдөөгүй ехэ үргэн далайсатайгаар ябуулагдаха байһаниие, мүн ниитын ажалые бүри ехээр арьбалха болон саг болзорые алмаха ябадалай шухала байһаниие хараадаа абан, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые зүбөөр тааруулан хубаарилха хэрэгтэ онсо анхаралтайгаар хандаха хэрэгтэй. Ороной байгаалиин тон ехэ баялигтай Зүүн районуудай экономикые саашань хүгжөөлгэдэ анхаралаа хандуулха шухала. Үйлэдбэриин хүсые саашадань хүгжөөхэ асуудалые шиидхэхэдээ, һомологдоһон мүнгэн зөөреэ экономическа эгээн ехэ аша үрэтэйгээр хэрэглэдэг районуудта анхаралаа ехээр хандуулха хэрэгтэй. Партийна организацинууд гүрэнэй интересые наринаар сахиха ябадал туйлаха, нютагайнгаа тала багаханааршье хараха ябадалые үндэһөөрнь усадхаха ёһотой.

Советскэ Союз — коммунистическэ байгуулалтын замаар хэлбэришэгүйгөөр урагшаа дабшаха нэгэн адли дура зориг болон хүсэл эрмэлзэлгээрээ нэгэдэһэн, тэгшэ эрхэтэй арадуудай хани барисааһаа эшэ үндэһэлһэн олонациональна социалистическэ гүрэн мүн. Бүхы арадуудай экономико болон соёл культурые алишье талаарнь хүгжөөхын тула үргэн ехэ арга боломжо олгожо байдаг ленинскэ национальна политика манай түсэбүүд дотор элеэр харуулагдана.

Долоон жэлэй түсэб дотор бүхы союзна республикануудай ажахын айхабтар ехэ ургалта хараалагдана. Республика бүхэндэ нэн түрүүлэн байгаалиин, экономическа эгээн зохистой эрхэ нүхэсэлтэй байһан ажахын һалбаринууд хүгжөөгдэхөөр хараалагдана. Тиигэжэ республика бүхэнэй арга боломжые ашагтайгаар хэрэглэхэ, республика бүхэнэй, мүн бүхы Советскэ Союзай эрилтэнүүдые тааралдуулан зүбөөр хангаха шухала.

Үргэдэн хүгжэдэг социалистическэ үйлэдбэриин, нөөсэлэн арьбадхалгын гол шухала эшэ үндэһэн болодог, арадай ажабайдалай хэмжээе саашадань дээшэлүүлгын үндэһэ һуури болодог ниитын ажалай бүтээсые горьтойгоор дээшэлүүлгэ долоон жэлэй түсэбэй тон шухала зорилго болоно гэжэ съезд тоолоно. Долоон жэлэй туршада ажалай бүтээсэ промышленностьда—45—50 процентээр, барилгада—60—65 процентээр, түмэр замай транспортда —34—37 процентээр, совхозуудта—60—65 процентээр, колхозуудта—тухайлхада, 2 дахин дээшэлүүлэгдэхэ ёһотой.

Долоон жэлэй туршада промышленна продукциин өөрынь үные 11,5 процентһээ доошо бэшээр, барилгын, хабсаргалгын хүдэлмэринүүдэй сэнгые 6 процентһээ доошо бэшээр химдаруулха ябадалые туйлахын тула үйлэдбэриин гаргашые хороохо шухала.

Бүхы партийна, ажахын, профсоюзуудай болон комсомолой организацинууд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин гаргашые хороохо, алмалта ехээр хэхэ талаар долоон жэлэй даалгабаринуудые дүүргэхэ болон үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ уялгатай. Арадай баялигта эзэн бусаар хандаха, үрилтэ хоролто хэхэ, хайхарамжагүйгөөр хандаха ябадалда эсэргүүгээр бүгэдэ арадай тэмсэл эмхидхэхэ, предприятиин, барилгануудай ажал хэрэгэй бүхы показательнуудые һайжаруулхын түлөө, илангаяа продукциин өөрынь үные химдаруулха болон шанарыень һайжаруулхын түлөө хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала. Промышленностьда, транспортда болон хүдөө ажахыда ажахын тоосооe бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ хэрэгтэй.

Промышленность болон хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ асари ехэ амжалта туйлагдаад байһан мүнөө үеын эрхэ байдалда эгээн ойрын сагта совет арад бүри һайнаар ажаһууха, өөрынгөө материальна болон оюун бэлигэйнгээ эрилтэнүүдые бүри гүйсэдөөр хангаха бүхы аргатай болохо гэжэ КПСС-эй XXI съезд тоолоно. Энэ зорилгоор ерэхэ долоон жэлэй түсэб дотор иигэжэ хараалха гэбэл:

— национальна доход 62—65 процентээр ургаха, тиин арадай хэрэглэмжые горьтойгоор дээшэлүүлхэ юм. Долоон жэлэй туршада арадай хэрэглэмжын фонд 60—63 процентээр ехэ болохо:

— долоон жэлэй эсэстэ хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай бодото олзо доходые хүдэлмэрилжэ байһан нэгэ хүн дээрэ абахада, дунда зэргээр 40 процентээр, тэрэшэлэн колхознигуудай бодото олзо доходые 40-һөө доошо бэшэ процентээр дээшэлүүлхэ;

— ойрын жэлнүүдтэ хүн зонһоо налог абалгые болюулха;

— салин хүлһэ абаха хэрэгые гуримшуулха, мүн бага салин абадаг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһые долоон жэлэй туршада 270—350 түхэригһөө һарын 500—600 түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэ;

— городто ажаһуудаг үтэлһэн хүнүүдтэ мүнөө түлэгдэдэг эгээн бага пенсиие һарын 300 түхэригһөө 400 түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлхэ, мүн хүдөө ажахыда ажаһуудаг, хүдөө ажахытай холбоотой пенсионернүүдтэ үгтэдэг пенсиие һарын 225 түхэригһөө 340 түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлхэ, тэрэшэлэн инвалид болоһоной түлөө, тэжээхэ хүнээ гээһэн хүнүүдтэ түлэгдэдэг эгээн бага хэмжээнэй пенсиие дээшэлүүлхэ;

— хүн зониие худалдаа наймаанай болон ажаһуудалай талаар хангалгые горьтойгоор һайжаруулха, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые бүри олон болгохо, мүн ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай продукциин үнэ сэнгые химдаруулха;

— интернат-һургуулинуудай, үхибүүдэй яслинуудай, үхибүүдэй садуудай, үтэлһэн хүнүүдэй гэрнүүдэй тооe олошоруулха;

— долоон жэлэй туршада городууд болон хүдэлмэришэдэй тосхонуудта 650—660 миллион дүрбэлжэн метр гү, али 15 миллион шахуу квартира барихын, хүдөө нютагуудта колхознигуудай, хүдөөгэй интеллигенциин хүсөөр 7 миллион гэр барихын тула гэр байрын, коммунальна барилгые үргэн далайсатайгаар ябуулха;

— хүдэлмэриин үдэрые богони болгохо, неделиин хүдэлмэриин үдэрнүүдые үсөөрүүлхэ талаар хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ. 1960 ондо хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай хүдэлмэриин үдэр соо 7 час хүдэлдэг болгохо гуримда оруулха, тиихэдэ шулуу нүүрһэнэй болон горнорудна промышленностьда газар доро хүдэлдэг хүдэлмэришэдые хүдэлмэриин үдэр соо 6 час хүдэлдэг болгохо гуримда оруулха хүдэлмэриие түгэсхэхэ. 1962 ондо үдэртөө 7 час хүдэлдэг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые неделидээ 40 час хүдэлдэг болгохо. 1964 онһоо эхилжэ газар доро, мүн бэедэ хоротой ажал дээрэ хүдэлдэг бүхы хүдэлмэрилэгшэдые неделидэ 30 час, бүхы бусад хүдэлмэрилэгшэдые неделидээ 35 час хүдэлдэг болгохо, тиихэдээ хоёр амаралтын үдэртэй, хүдэлмэриинь үдэр 6—7 час соо үргэлжэлдэг байха;

— гүрэнэй болон кооперативна розничо худалдаа наймаанай эд бараанай эрьесын хэмжээс, тухайлхада, 62 процентээр ехэ болгохо. Хүн зондо мал ажалай продуктнуудые, ургамалай тоһо, сахар, үрэ жэмэс, цитрусова эдеэ болон промышленна шухала эд бараа—бүд хубсаһан, дотор хубсаһан, гутал, тэрэшэлэн культурно-ажаһуудалай болон ажахын хэрэгсэлэй эд бараа, илангаяа эхэнэрнүүдэй гэр бүлэдөө хэрэг ажалыень хүнгэдхэдэг эд бараа ехээр худалдадаг болохо.

Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлгэ хадаа манай ороной ажалшадай шэнэ асари ехэ туйлалта болохо, совет арадай ажана байдал тушаа Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргажа байһаниие эли тодоор харуулна.

Коммунистическэ байгуулалтын асари ехэ түсэбые бэелүүлхэ хэрэг совет хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй эрдэм мэдэрэлыень болон эдэбхи үүсхэлыень дээшэлүүлхэ, коллективизмын, патриотизмын үзэлөөр, ажал хүдэлмэридөө дуратай байхаар, олониитынгээ урда уялгатай байһанаа мэдэрхэ үзэлөөр, социалистическэ интернационализмын, Эхэ орондоо үнэн сэхэ байхын, коммунистическэ һайн һайхан ёһо гуримые хэлбэришэгүйгөөр сахиха үзэлөөр шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ бүхы хүдэлмэреэ саашадань һайжаруулхыень партийна, советскэ, профсоюзуудай, комсомолой организацинуудһаа эринэ гэжэ КПСС-эй XXI съезд тоолоно.

Ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгэ, хүнэй ухаан бодолдохи капитализмын үлэгдэлнүүдые усадхалга партийна, советскэ, профсоюзуудай, комсомолой болон ниитын бусад организацинуудай гол анхаралда байха, мүн ажал-ябуулгынь эгээн шухала хэрэг болохо ёһотой. Дайсан харша буржуазна идеологитой эбсэшэгүй тэмсэлые саашадаа үргэлжэлүүлхэ шухала. Партиин ябуулжа байһан идеологическа хүдэлмэридэ пропаганда болон агитаци, хэблэл, кино, радио болон телевидени, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Ургажа ябаһан залуу үетэниие коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулха хэрэгтэй. Партийна, советскэ организацинууд дунда болон дээдэ һургуулинуудые шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ холбоотой бүхы хэмжээ-ябуулгануудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ ёһотой. Тиин советскэ һургуулинуудай һуралсалаа үйлэдбэритэй, коммунистическэ байгуулалтын ажал хэрэгтэй нягтаар холбожо, бүхы талаараа эрдэм бэлигтэй, оюун ухаанай үндэр мэдэрэлтэй эрхэтэниие, дунда болон дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэдые бэлэдхэдэг болохыень туйлаха шухала.

Коммунистическэ общество байгуулжа байһан мүнөө үедэ эрдэм ухаан бүри ехэ удхашанартай боложо байна. Советскэ наука ухаан бодолой бүхы һалбаринуудта, илангаяа ядерна физикэ, атомна энергетикын талаар, реактивна авиаци болон реактивна техникын талаар асари ехэ амжалта туйлаа гэжэ съезд тэмдэглэнэ. Тиихэ зуураа долоон жэлэй туршада наукын бүхы һалбаринуудые бүри түргөөр хүгжөөхэ, научно-техническэ талаар саашанхи дэбжэлтые хангаха шухала теоретическэ шэнжэлэлгэнүүдые бэелүүлхэ шухала гэжэ съезд тоолоно. Иимэ зорилготойгоор практическа болон теоретическэ удхашанартай шухала ажал хүдэлмэридэ оюун ухаанай хүсэн болон мүнгэн зөөриие бүри ехээр зорюулжа, научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулха үргэн ехэ түсэб зохёохые хараалха хэрэгтэй. Ажал хэрэгтэй эрдэм ухаанай эмхи зургаануудай холбоо барисаае саг үргэлжэ бэхижүүлжэ байха, арадай ажахыда наука болон техникын шэнэ туйлалтануудые үргэнөөр, түргөөр нэбтэрүүлжэ байха, туршалгын болон зохёон бүтээлгын хүдэлмэриие эрид шууд ябуулха хэрэгтэй.

Ниитын наукануудай, илангаяа экономическа эрдэм ухаанай урда ажахын болон культурна байгуулалтын дүй дүршэлые творческо ёһоор согсолхо, ажабайдалай табижа байһан шэнэ асуудалнуудые шэнжэлхэ зорилго табигдана. Коммунизмда дамжан орохо хуули ёһонуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ, капиталистическэ дэлхэй дээрэ боложо байһан шухала үйлэ хэрэгые бүхы талаарнь шэнжэлхэ, буржуазна идеологиие элишэлэн харуулха, марксистко-ленинскэ теориин арюун нангин байхын түлөө тэмсэхэ шухала.

Ерэхэ долоон жэлдэ социалистическэ культура бүри түргөөр хүгжэхэ ёһотой. Литература, театр, кино, хүгжэм, скульптура болон уран зурагай ажал-ябуулагшад зохёолойнгоо идейнэ болон уран һайханай хэмжээе бүри дээшэнь үргэхэ, ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ, коммунистическэ ёһо гуримые пропагандалгада, олонациональна социалистическэ культурые хүгжөөлгэдэ парти болон гүрэнэй эдэбхитэй туһалагшад саашадаашье байха ёһотой.

III.

Мүнөө үедэ коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудые тодорхойлходоо, КПСС-эй съезд Советскэ Союз түүхын хүгжэлтын шэнэ шатада ороо гэжэ хараадаа абана. Манай орондо социализм бүрин түгэсөөр, эсэслэн илаа. Гансахан социалистическэ гүрэн байжа, дайсан харша капиталистическэ хүреэлэлтэдэ Советскэ Союзай байһан үе үнгэрөө. Мүнөө дэлхэйн хоёр общественнэ системэ бии: хосоржо байһан капитализм, нүгөөдэнь — хүсэн түгэлдэрөөр хүгжэжэ байһан социализм. Социализмын талада бүхы оронуудай ажалшад оролсоно. Манай орондо капитализмые дахин байгуулха, социалистическэ лагериие лэхэ тиимэ хүсэн гэжэ дэлхэй дээрэ байхагүй.

Совет арад түрэл партиингаа хүтэлбэри доро номическа, ниитын болон политическэ ажабай бүхы һалбаринуудта социализмын асари ехэ ил туйлаа. Эдэ илалтанууд коммунистическэ общест материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, мунизмда түсэблэнгеэр дамжан орохо зорилгону бодото дээрэнь бэелүүлхэ арга боломжо олгоно. жэнги капиталистическэ оронуудай үйлэдбэриин жэээ үлүүлэн гараа һаамнайл, капитализмын үеы һөө ажалай бүри ехэ бүтээсэ туйлаа һаамнайл мунизм бэелүүлэгдэжэ болохо юм.

Үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулха материальна талаараа баян дэлгэр байхын ха гаар, оюун бэлигэй, культурын бүри баян байха далые, социалистическэ демократиин саашанхи жэлтые хангаха, коммунистическэ обществын ал шадые эрдэм мэдэрэлтэй байхаар хүмүүжүүлхэ той.

Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хүгжэхэ бүри нүхэр ной хани харилсаанай, хани барисаанай болон ха сан туһаламжын эшэ үндэһэлдэг социалистическэ тын харилсаан бүри һайжаруулагдаха ёһотой. хын бүхы һалбаринуудта техническэ дэбжэлтын лагдаха бүри, һуралсалые үйлэдбэритэй нягта боотойгоор ябуулха бүри ухаан бодолой болон хүсэнэй ажалай хоорондохи шухала илгаанууд хагдажа байха юм, бүхы ажалшадай культурно ническэ хэмжээн дээшэлжэ байха. Үйлэдбэриие плексноор механизацилга болон автоматизацилһа үндэһэ һуури дээрэ хүдэлмэриин үдэр богони бол мүн ажалай эрхэ байдал саашадаа һайжаржа, хадаа бүхы талаараа хүгжэнги, хүнэй ажамидара эрилтэ болохо байна.

Хүдөө ажахые дэбжээхэ талаар һүүлэй жэлнү үнгэргэгдэһэн хэмжээ-ябуулгануудай ашаар, мүн хозуудай ниитын ажахые хүгжөөһэнэй ашаар ко но байгуулалта бэхижэжэ байна, тэрэнэй булюу ниинь, айхабтар ехэ арга боломжотой байһан һалбаран дэлгэржэ байна. Эдэ бүгэдэ хадаа үйлэ риин харилсаанай колхозно-кооперативна формо дөө ажахын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөл алба хэжэ байна, үшөө удаан саг соо хэхэ байна

Коммунистическэ байгуулалтын бэелүүлэгдэ колхозно үйлэдбэри бүри үргэнөөр нэгэдэн томо дохо, колхозно-кооперативна зөөри ниитэ арадай ридэ дүтэлэн ниилэхэ, тэдэнэй хоорондохи илг усадхагдажа байха юм. Колхозуудай хубаагдада фонднууд ехэ боложо, бэхижэжэ байха, колхозу хоорондохи үйлэдбэриин холбоо барисаан бүри нөөр хүгжэхэ байна. Ерээдүй сагта колхозно-коо тивна болон ниитэ арадай зөөриин формонуудай лэн нэгэдэхэ хэрэг колхозно-кооперативна зөөриие болгоод бэшэ, харин колхозно-кооперативна зөөр социалистическэ гүрэнэй туһаламжа болон дэм гын ашаар ниитэ арадай зөөри болгон хүгжөөхын гаар туйлагдаха байна.

Хүн бүхэнһөө—шадабариинь зэргээр, хүн бүх хэһэнэйнь зэргээр гэһэн ёһо гурим коммунистиче байгуулалтын мүнөө үеын эрхэ байдалда матери на баялигые хубаарилгын эшэ үндэһэниинь бай Ажал хэһээрнь хубаарилха ябадал үйлэдбэриие жөөхын тула хүнүүдые материальна талаарнь ур шуулха хэрэгые хангана, ажалай бүтээсые дэ лүүлгэдэ, хүдэлмэришэдые мэргэжэл шадаб дээшэлүүлгэдэ, үйлэдбэриин техникые шэнэд һайжаруулгада хүнүүдые урмашуулна; мүн тэрэ лэн хүмүүжүүлгын ехэ үүргэ дүүргэнэ, социали ческэ журамда хүнүүдые һургана, ажалые бүгэдэ тын, уялгата хэрэг болгоно. Тэгшэдхэһэн хубаари хадаа суглуулагдаһан зөөриие бүрин гаргашалха далда хүргэнэ, тиин коммунизм байгуулха хэр һаад ушаруулха байна.

Социалистическэ обществын хүгжэхэ бүри, олон тын эрдэм мэдэрэлэй хүгжэхэ бүри совет хүнүү ажалай эдэбхи үүсхэл бүри дээшэлнэ, ниитын аж байдал тухай тэдэнэр бүри ехэ анхарал оролдо гаргана, хонжоошолхо эрмэлзэлгэ усадхагдана, обществын аша туһада ажал хэхэ ухаан мэдэрэл ехэ удхашанартай болоно.

Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хүгжэхэ бүри, хэрэг дэдэг шухала бүхы зүйлнүүдэй элбэг дэлбэг боло хойно, бүхы хүнүүдэй һайн дураараа, энэ хадаа обществын аша туһада шухала хэрэгтэй юм гэжэ мэдэ хэды шэнээн абаха байһанаа харангүй, бүхы шадалаа гарган ажалладаг болоходоо хэрэглэл зэргээр хубаарилгада орохо хэрэг бэелүүлэгдэхэ.

Мүнөө советскэ обществодо материальна бо культурна баялигай ехэнхи хубинь түлөөһэгүй хубаарилагдана гэбэл: пенси, һурагшадай аб стипенди, олон үхибүүтэй эхэнүүдтэ үгэдэг туһа жа, һургуули болон больницануудые, үхибүүдэй дуудые, яслинуудые, интернадуудые, тэрэшэлэн буудые, библиотекэнүүдые болон культурын б эмхи зургаануудые барилгада зорюулагдаһан мү зөөри болоно. Хэрэглэмжын ниитын фондын энэ саашадаа бүри ехэ болохо. Энэ хадаа хубаари коммунистическэ ёһо гуримда дамжан оролгын хала эрхэ нүхэсэл болоно.

Демократиие бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ, аж болон культурын байгуулалтые хүтэлбэрилхэ хэ тэ, ниитын хэрэгүүдые эрхилхэ хэрэгтэ бүхы эр дые хабаадуулха гээшэ мүнөө сагай эрхэ байда социалистическэ гүрэниие хүгжөөлгын гол шухала рэг болоно гэжэ съезд тэмдэглэнэ. Ажалшадай тын организацинууд болохо Соведүүдэй үүргые шэлүүлхэ шухала. Мүнөө гүрэнэй органуудай д гэдэг олон үүргэнүүд ниитын организацинуудай элдэ удаа дараалан орохо ёһотой. Хүн зониие к турна талаар хангалгын, элүүрые хамгаалгын, культура болон спортын асуудалнууд ниитын орг зацинуудай үргэн ехэ эдэбхитэй хабаадалгатай шиидхэгдэдэг болохо ёһотой. Социалистическэ байдалай ёһо гуримые сахиха хэрэгтэ арадай ми ци, нүхэрэй сүүд болон тэдээндэл адли өөһэды үүсхэлээр хүдэлдэг бусад органууд бүри ехэ дүүргэдэг болохо байна. Тэдэнэр гүрэнэй эмхи гаануудтай хамта, ниитын журамые сахиха, эр бүхэнэй эрхэнүүдые хамгаалха үүргэ дүүргэдэг ха, обществодо хоро хүргэдэг зэмэтэ аашану һэргылхэ ёһотой.

Гүрэнэй органуудай дүүргэдэг зарим үүргэнү ниитын организацинуудай мэдэлдэ оруулха ябе коммунизм байгуулгада социалистическэ гүрэнэй гые һуладхаахагүй, харин социалистическэ общест политическэ үндэһэ һуурие үргэдхэхэ болон б

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

СССР-эй арадай ажахые 1959—1965 онуудта хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай“ нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл тушаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездын

РЕЗОЛЮЦИ

(1959 оной февралиин 5-да нэгэн дуугаар баталан абтаба)

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1, 2-дохи нюурнуудта)

...лхэ, социалистическэ демократиин саашанхи хүгжэлтые хангаха байна. Советскэ гүрэн манай байгуулалтын материальна үндэhэ hуури болодог экономи... хүгжөөхэ хэрэгтэ бүри ехэ анхаралаа хандуулха ...а боломжотой болохо юм.

...оциалистическэ гүрэн эб найрамдалые хамгаалха ...аар, империалистическэ оронуудай сэрэгэй добтолын аюулhаа оронoo хамгаалха талаар онсо шухала зорилгонуудые дүүргэхэ уялгатай. Эзэрхэг түримхэй империалистическэ лагериин байhан сагта Совет ...эн социалистическэ туйлалтануудай болон совет ...дай амгалан ёhоной ажал хүдэлмэриие хамгаалан ...жа байгааша алдарта Зэбсэгтэ Хүсэнүүд—Арми ...он Флодоо бэхижүүлхэ, шэнэдхэн hайжаруулха ...атай.

...эн түрүүн империалистическэ гүрэнүүдэй эльгээhэн агентурада эсэргүүгээр шэглүүлэгдэhэн гүрэнэй ...агүйе хамгаалха органуудые бэхижүүлхэ шухала. Социалистическэ Эсэгэ оронoo хамгаалха талаар ...ээ үедэ гүрэнэй дүүргэжэ байhан үүргэнүүд империалистнуудай зүгhөө добтолхо аюулай усадхагдаад ...ада үгы болохо юм.

IV.

Долоон жэлэй түсэб бэелүүлгэ, эб найрамдалай болон хүгжэн дэбжэлтын hүр хүсэтэ түшэг тулга болодог Советскэ Союзай бүхы социалистическэ ...ериин хүсэ шадалые бэхижүүлхэ эб найрамдалай ...нүүдэй саашанхи ургалтые хангаха, дайн сэрэг ...эрээгшэдэй хүсэнүүдые hуладхааха гэжэ съезд ... этигэжэ байhанаа мэдүүлнэ. Долоон жэлэй түсэбэй амжалта хадаа бүгэдые илагша марксизм-ленинизмын hургаалай асари ехэ илалта болохо, капитализмhaa социализмын булюу hайн байhа... эли тодо гэршэ боложо үгэхэ байна. Энэ амжалта социализмын хэрэгтэ оломиллион хүнүүдые шэ... хабаадуулха.

Долоон жэлэй түсэб капитализмтай экономическа ...аар социализмын мүрысэхэ шэнэ шата нээжэ үгэнэ. Ленинскэ харгы замаар урагшаа дабшажа байhан совет арадай асари ехэ ажал хэрэг манай орон айхабтар ехээр хүгжөөгөө. Мүнөө манай орон экономическа талаар Америкын Холбоото Штадуудтай амжалтатайгаар мүрысэхэ, энэ мүрысөөндэ илажа, капиталистическэ түрүү оронииe хойноо үлөөхэ боломжотой. Энэ мүрысөөндэ орон дотороо үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэг шиидхэбэри удхашанартай болоно.

Долоон жэлэй түсэбэй дүүргэгдээд байхада Советскэ Союз Европын эгээл хүгжэнги капиталистическэ оронууд—Англи болон Баруун Германида орходоо промышленна продукци хүн бүхэндэ хүртэсын талаар ...ехээр үйлэдбэрилдэг боложо, энэ туйлалтаараа Европа соо нэгэдэхи hууридa гараха байна. Советскэ ...продукциин зарим гол шухала зүйлнүүдые бүхы дээрэнь үйлэдбэрилгөөр Америкын Холбоото Штадуудтахи промышленна үйлэдбэриин мүнөө үеын хэмжээе үлүүлээд, зарим продукциин талаар мүнөө үеын хэмжээндэнь дүтэлхэ юм. Энэ үе багта хүн ажахын шухалын шухала продуктнуудые үйлэдбэрилгөөр США-гэй мүнөө үеын хэмжээе бүхы дээрэнь, мүн хүн бүхэндэ хүртэсын талаар үлүү гараха байна. Энээнэй hүүлээр хүн бүхэндэ хүртэхэ промышленна продукци үйлэдбэрилгөөр Америкын Холбоото Штадуудые хүсэхын, ахин гарахын тулада тухайлхада табан жэл хэрэгтэй болохо. Тиимэ болохоороо, энэ үе багта, магад энээнhээшье урид Советскэ Союз үйлэдбэриин ниитэ хэмжээгээршье, хүн бүхэндэ хүртэхэ продукци үйлэдбэрилгөөршье дэлхэй дээрэ нэгэдэхи hууридa гараха юм. Энэ хадаа капитализмтай хэhэн амгалан ёhоной мүрысөөндэ социализмын туйлаhaн бүхэдэлхэйн түүхэтэ илалта болохо байна.

Тиихэдэ капиталистическэ оронууд тад ондоо замаар хүгжэдэг юм. Социализмын хүсэнүүдэй ургаhaн, колониальна системын бутаран hалаhaнай, оло...тын дотоодын зүрилдөөнүүдэй хурсадаhанай эсэстэ капитализмын ниитэ кризис улам гүнзэгыржэ байна. Капиталистическэ экономико улам бүри тогтууригүй боложо, нэгэ кризисhээ нүгөөдэдөө орожо, үйлэдбэринь улам бага боложо байна. Буу зэбсэг ...алтайгаар бүтээлгэшье, капиталистическэ гүрэнүүдэй абадаг бусад хэмжээнүүдшье кризисүүдэй шалтагааниие үгы хэжэ шадахагүй. Капитализмын зүрилдөөнүүд улам хурсадан олошоржо, шэнэ гай хохидол асархаяа байна.

Бүхы дэлхэй дээрэ капитализмын дэлхэйн системэ ба социализмын дэлхэйн системын хэhэн экономическа мүрысөөн дэлгэрнэ. Дэлхэйн социалистическэ системын бүхы оронуудай экономико орьёлмо түргөөр хүгжэнэ. Үйлэдбэриин хурдан түргэнөөр ургаха байдал хадаа социалистическэ лагериин бүхы оронуудай дүй дүршэл дээрэ мүнөө үедэ баталагдаhан, социализмын ниитэ хуули ёhон мүн болоно. Социалистическэ индустриализаци бэелүүлhэнэйнгээ, тариашадые кооперативна замда оруулhанайнгаа hүүлээр арадай демократиин зарим оронууд социализм байгуулгые түгэсхэхэ үедөө ороод байна.

Долоон жэлэй түсэбэй дүүргэгдэhэнэй, үлүүлэн дүүргэгдэhэнэй эсэстэ, мүн арадай демократиин оронуудай экономикын хурдан түргэнөөр хүгжэhэнэй эсэстэ дэлхэйн социалистическэ системэ, экономистнуудай тоосоогоор, бүхы дэлхэйн промышленна продукциин хахадhaань ехые үйлэдбэрилдэг болохо юм. Тиигэжэ материальна үйлэдбэриин—хүн түрэлтэнэй ажал-ябуулгын шиидхэхы hалбариин талаар капитализмын дэлхэйн системэдэ орходоо социализмын дэлхэйн системын булюу hайн байлга хангагдаха байна.

Социалистическэ оронуудай экономическа хүгжэлтын онсо илгаань юуб гэхэдэ, тэдэнэй урагшаа дабшалтын хэмжээгээр тудам тэдэнэй хоорондохи харилсаанууд улам бэхижүүлэгдэнэ, тэрэшэлэн социалистическэ дэлхэйн системэ бүри нягта жагсаалтай болоно. Капиталистическэ дэлхэй дээрэ тад ондоо байдал үзэгдэнэ. Эндэ ...ар нэгэн орон дотор үйлэдбэриин ургахада капиталистическэ гүрэнүүдэй хоорондохи зүрилдөөнүүд бүри гүнзэгырдэг, үрдилдөөнэй тэмсэл бүри шангададаг, тэдэнэр хоорондоо туласалдажа эхилдэг байна.

Социализмын дэлхэйн системын саашадаа улам ургаха, бэхижэхэ бүри мүн бүхы социалистическэ оронууд амжалтатайгаар хүгжэхэ байна. Урдань экономическа талаараа гээгдэжэ ябаhaн оронууд бусад социалистическэ оронуудай дүй дүршэлдэ түшэглэн, тэдэнэй харилсан ажаллалга болон бэе бэедээ туhалалсалгада түшэглэн өөhэдынгөө экономико болон соёл культурые хурдан түргэнөөр дэбжээнэ. Тиимэ болохолоорoo бүхы социалистическэ гүрэнүүдэй экономическа болон культурна хүгжэлтын ниитэ хараа шугам тэгшэржэ, коммунизмын нэгэдэхи шатаhaa хоёрдохи шатадань тэдэнэй шэлжэн орохын тулада зохистой эрхэ байдал хурдан түргэнөөр байгуулагдаха юм. Советскэ Союз шэнгеэр эдэ оронуудай коммунистическэ общество байгуулха сагынь дүтэлжэ байна.

Социалистическэ оронуудай бата нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ, тэдэнэй хоорондохи таhаршагүй экономическа болон культурна холбоо барисаа хүгжөөлгэдэ, марксизм-ленинизмын агууехэ үзэл сурталай, пролетарска интернационализмын ёhо гуримуудай үндэhэ hуури дээрэ сүлөөтэ арадуудай ахадүүгэй бүлые бүри ехээр нягтаруулан жагсаалгада саашадаашье туhалха гээшэ шухалын шухала зорилгомнай гэжэ Советскэ Союз тоолоно.

Долоон жэлэй түсэбые, тэрэшэлэн бусад социалистическэ оронуудай түсэбүүдые бэелүүлгэ хадаа мүнөө үеын гол шухала асуудалые бүгэдэ ниитын, эб найрамдал хамгаалха хэрэгые шиидхэхын тулада бүри таатай зохид эрхэ байдал байгуулха гэжэ съезд тоолоно. Дайн заатагүй болохо бэшэ гэжэ партиин съездын хэhэн тобшолол бүрин батадхагдаа. Эб найрамдалые хамгаалжа шадаха, хэрбээ империалистическэ добтологшодой дайн сэрэгые үүдхэхэ гэжэ hанаашалаа hаань, тэдэниие үй бута сохихо туйлай ехэ хүсэн мүнөө үедэ бии. Социалистическэ лагерьта эсэргүүгээр империалистическэ гүрэнүүдэй добтолоо hаань, тэрэнь гансахан лэ хойшолонтой—капитализмын хосорон hалаха хойшолонтой байха.

Социалистическэ лагериин оронуудай шэнэ амжалтанууд бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй ургаха, бэхижэхэ хэрэгтэ хүргэхэ юм. Эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэдэг гүрэнүүдэй зэргэнүүдтэ шэнэ шэнэ оронууд жагсаха байна. Дай hужэрөөлгэхэгүй гэhэн үзэл бодол арадуудай ухаан бодолдо бүри гүнзэгыгөөр нэбтэрэн хадуугдаха. Социализмын лагериин түгэс хүсэндэ түшэглэн, эб найрамдалда дуратай арадууд шэнэ дай үүдхэхэ гэhэн түсэбүүдhээ империализмын дайшалхы бүлэгүүдэй арсахыень баадхажа шадаха юм. Тиимэ болохолоорoo, газар дэлхэй дээрэ социализмын бүрин түгэсөөр илахын урда тээ, дэлхэйн зарим хубида капитализмын үлээд байха үедэ хүн түрэлтэнэй обществын ажабайдалhaa дэлхэйн дайе гаргажа хаяха бодото арга боломжо бии болохо байна.

Гэбэшье мүнөө үедэ империализмын зүгhөө дай үүдхэхэ арга боломжо бии, дайнай аюулые тоонгүй байхын аргагүй. Тиимэhээ социалистическэ оронууд, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд айхабтар ехэ hэрэмжэтэй байха, эб найрамдал хамгаалхын түлөө ябуулдаг тэмсэлээ бүри шангадхаха уялгатай.

Дайнай аюулай гол гуламтань Америкын империализмын эзэрхэг түримхэй хараа бодол зандаа байhaар. Энэ хараа бодол бүхы дэлхэйе эзэмдэхэ гэжэ США-гэй капиталистическэ монополинуудай эрмэлзэдэгые харуулна. Америкын Холбоото Штадуудай, мүн Баруун Германиин, Англиин, Франциин болон Хойто-Атлантическа бүлэгтэ ородог бусад оронуудай зонхилхы бүлэгүүд атомна буу зэбсэг суглуулан бэлдэжэ байhaар, уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые эбэй ёhoор шиидхэлгэhээ арсана, дэлхэйн элдэб районуудта дай үүдхэхые саг үргэлжэ тухиран hэдэнэ. Тиихэ зуура Баруун Германида Хойто-Атлантическа союзай гол шиидхэхы хүсэнэй үүргэ даалгагдана. Баруун Германи энэ союзай атомна болон ракетнэ буу зэбсэгэй гол базань болгогдожо байна. Баруун Германида милитаризм болон реваншизм толгойгоо үргэжэ, эб найрамдалда дуратай арадуудые дайнай аюулаар занажа байна.

hүүлэй жэлнүүдэй байдалай харуулhанай ёhoор, империалистическэ добтолго дэлхэйн эгээл элдэб районуудай арадуудта аюул тохёолдуулна. Империалистнууд Дүтын болон Дунда Зүүн зүгтэ, Номгон далай шадар дайнай аюул тохёолдуулна, өөhэдынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байhaн Африкын арадуудта эсэргүү дай хэнэ, Латиин Америкын оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ дайн сэрэгээр хамааралсаха аюул саг үргэлжэ тохёолдуулна. Эдэ бүгэдэ бүгэдэниитын аюулгүй байдал тогтоохын түлөө, уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые дайнай хүсөөр шиидхэхэ гэhэн ябадалые огто болюулхын түлөө эб найрамдалда дуратай арадуудай тэмсэлые илангаяа тон шухала болгоно.

Баруун гүрэнүүдэй эзэрхэг түримхэй хараа бодолдо эсэргүүгээр эб найрамдалда дуратай арадуудаар дэмжэгдэдэг Советскэ Союзай болон бүхы социалистическэ гүрэнүүдэй эб найрамдалда дуратай хараа бодол бэелүүлэгдэнэ. Социалистическэ лагериин оронуудай болон эб найрамдалда дуратай Зүүн зүгэй, гүрэнүүдэй нугаршагүй тэмсэл ябуулhанай ашаар hүүлэй жэлнүүдтэ Дүтын болон Дунда Зүүн зүгтэ, Дальна Востогто гараhaн дайнай гуламта эгээл эхилжэ байхадаа унтараагдажа шадагдаhан, мүн империалистнуудай бусад түсэбүүд таhалдуулагдажа шадагдаhан байна.

Империалистическэ добтологшодой зам дээрэ дабагдашагүй хаалта байгуулдаг Советскэ правительствын эб найрамдалда дуратай гадаадын ленинскэ политикые XXI съезд нэгэн hаналаар hайшаана. Германиин асуудалые эбэй ёhoор шиидхэлгэдэ шэглүүлэн, ядерна буу зэбсэг туршалгые болюулха, тэрэниие бүхыдэнь хорихо тухай, буу зэбсэг хуряаха тухай, хүйтэн дай болюулха тухай, правительствонуудай толгойлогшонорой зүблөө зарлаха тухай хэлсээнүүдые туйлалгада зорюулан hүүлэй үедэ Советскэ Союзай абаhaн эдэ хэмжээ-ябуулганууд саг болзор соогоо, тон зүбөөр абтаhaн хэмжээ-ябуулганууд мүн.

Эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдал хангалгада шэглүүлэгдэhэн эдэ болон бусад дурадхалнуудые бэелүүлхын түлөө саашадаашье хэлбэришэгүйгөөр тэмсэхыень партиин Центральна Комитедтэ, Советскэ правительствода съезд даалгана.

Эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай хүсөөр дайн сэрэгээр добтолхо гэhэн тухираата уряануудhaа уласхоорондын байдалые сэбэрлэхэ, гүрэнүүдэй хоорондо тэдэнэй ниитын байгуулалтаhaа дулдыдангүйгөөр бэе бэедээ этигэн найдалсаха, харилсан ажаллаха байдал туйлаха шухала. Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые hулаpуулха, бэе бэедээ этигэлсэн найдалгые бэхижүүлхэ хэрэгтэ дэлхэй дээрэ худалдаа наймаа, соёл культурын талаар андалдаа ябуулха болон арадуудай харилсаха бусад аргануудые үргэнөөр хүгжөөлгэ шухала үүргэ дүүргэхэ ёhотой. Уласхоорондын байдалые бүри hайн болгохо ябадалда бүгэдэниитын эб найрамдалай хуби заяанай түлөө онсо харюусалгатай байhaн агуу ехэ хоёр гүрэн бологшо Советскэ Союз, Америкын Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаануудые hайжаруулга шиидхэхы удхашанартайгаар нүлөөлжэ шадаха байгаа.

Эбэй ёhoор зэргэ оршон ажаhууха ленинскэ ёhо гуримые хүтэлбэри болгон, Советскэ Союз бүхы гүрэнүүдтэй алишье талаараа харилсан ажаллаха ябадал туйлахын түлөө хэлбэришэгүйгөөр оролдохо байна. Советскэ Союзай, мүн бүхы социалистическэ лагериин улам ургажа байгаа түгэс хүсэн, советскэ наука болон техникын шэнэ амжалтанууд эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдал сахиха хэрэгтэ бүхыдөө зорюулагданхай.

Долоон жэлэй түсэбэй бэелүүлгэ уласхоорондын хүдэлмэришэн болон коммунистическэ хүдэлөөнэй байhанай, парламентска арга методээр өөрынгөө интернациональна уялгые Советскэ Союзай ажалшадай дүүргэhэнэй шэнэ гэршэ мүн болохо гэжэ съезд тоолоно. Коммунистическэ общество байгуулха хэрэгтэ туйлагдаhaн шэнэ амжалтанууд эб найрамдалай түлөө, демократиин болон олониитын хүгжэлтын түлөө тэмсэдэг бүхы хүсэнүүдтэ айхабтар хүсэтэй моральна дэмжэлгэ болохо юм. Иимэ дэмжэлгэ хадаа капиталистическэ оронуудта реакци болон фашизмын шэнээр добтолжо эхилhэн тэмдэгэй үзэгдэжэ байhaн үедэ онсо удхашанартай.

Гүрэнэй засагые реакционно буржуазин далдагүйгөөр гартаа абажа эхилhэн ябадал тэрэнэй hуларжа байhанай, парламентска арга методээр өөрынгөө эзэрхэлгые барижа шадахаяа болиhоной гэршэ тэмдэг мүн болоно. Тэрээнтэй хамта ямаршье хууляар хизаарлагдаагүй диктатурын эрхэ байдалда реакци хадаа мүрдэлгэ болон террор дэлгэрүүлхэ бүри ехэ арга боломжотой болохо байhыень, оппозиционно хүдэлөө дараха, олониитэ арад зониие өөрынгөө дуран соо үгэдөө оруулха, тэдэниие шовинизмын хороор мохоорyулха, дайн сэрэг үүдхэхэе hэдэхэ байhыень мартахын аргагүй. Арадууд хадаа hэрэмжэтэй байха, реакциин добтолгодо болон фашизмын дахин бодохо аюулда сохилто үгэхөөр хэзээдэшье бэлэн байха уялгатай. Тиихэ зуура фашизм хадаа имагтал хуушан, арадуудай ухаан бодолдо хүндэеэ бууpаhaн формооpoo бэшэ, харин шэнэ формоор дахин hэргээгдэжэ болохо байhые хараадаа абаха хэрэгтэй. Демократическа хүсэнүүдэй, нэн түрүүн хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэл—энэ хадаа фашизмын аюулай замда бата найдамтай хаалта болохо юм. Коммунизмын замаар Советскэ Союзай амжалтатайгаар дабшалга, бүхы социалистическэ оронуудай илалтанууд, эб найрамдалай түлөө хэлбэришэгүйгөөр ябуулагдаhaн тэмсэл уласхоорондыншье, национальнашье хэмжээндэ хүдэлмэришэн ангиин ажал-ябуулгын бата нэгэдэлые туйлахын тулада таатай зохид хараа шугам нээжэ үгэнэ. Ангиин тэмсэлэй үедэ капиталистическэ оронуудай социал-демократическа үргэн ниитэ хүдэлмэришэд болон тэдэнэй организацинууд социализмын амжалтануудтай дашарамдуулан уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин үмэнэ нээгдэжэ байгаа шэнэ арга боломжонуудые бүри ехээр мэдэрдэг болохо байна. Тэдэнэр фашизм болон дайнай харгы зам хаахын тулада хүдэлмэришэн ангиин бусад отрядуудтай, үргэн ехэ демократическа арад зонтой хамта жагсаха ёhотой гэжэ найдаха хэрэгтэй.

Коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй 1957 оной ноябрьда болоhoн Зүблөөнүүд ахадүү партинуудай хараа бодолой бүримүүhэн нэгэн адли байhые эли тодоор харуулаа гэжэ съезд hайшаалтайгаар тэмдэглэнэ. Зүблөөнүүдэй Декларациие коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй бүхы партинууд нэгэн hаналаар hайшаагаа, тэрэнь дэлхэйн коммунистическэ хүдэлөөнэй ажал-ябуулгын дайшалхы программа болоо. Декларациин хэhэн тобшололнуудай зүб байhaниинь ажабайдалаар бүрин батадхагдаа. Ноябрьда болоhoн Зүблөөнүүдэй hүүлээр марксизм-ленинизмын үзэл сурталай үндэhэ hуури дээрэ коммунистическэ партинуудай зэргэнүүдэй болон уласхоорондын бүхы коммунистическэ хүдэлөөнэй жагсаал батажан бэхижээ. Ревизионизм идейнэ болон политическэ талаараа үй бута сохигдоо.

Югославиин коммунистнуудай Союзай ревизионистска программые бүхы марксистско-ленинскэ партинууд нэгэн hаналаар буруушааhaн байна. Югославиин хүтэлбэрилэгшэдэй теори болон практика хүдэлмэришэн ангиин хараа шугамhaa, уласхоорондын пролетарска hаналаа нэгэдэлгын ёhо гуримуудhaa таhаран холодоhoн ябадал гээшэ. Югославиин коммунистнуудай Союзай хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодол болон политика Югославидахи арадай революциин, социализмын илалтануудые сохилто доро табина.

Совет коммунистнууд, бүхы совет арад Югославиин ахадүү арадуудта Югославиин коммунистнуудта хани ёhoор хандадаг юм. СССР хадаа саашадаашье империализмда эсэргүү, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэхи манай хараа бодолой тааралдаха бүхы асуудалнуудаар Югославитай харилсан ажаллахые эрмэлзэхэ байна.

Мүнөө үеын коммунистическэ хүдэлөөндэ гол аюул ушаруулжа байhaн ревизионизмые саашаданшье элирүүлжэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, мүн догматизм, сектанство гэдэгүүдтэй тэмсэл hулаpуулжа болохогүй. Юундэб гэхэдэ, догматизм болон сектанство хадаа марксистско-ленинскэ үзэл сурталые ухаансараар хэрэглэхэ гэхэдэ hаад тойбо хэнэ, коммунистнууд болон арад зоной хоорондохи холбоо таhалха аюултай.

Социалистическэ лагериин hүр хүсые али болохоор саашадань бэхижүүлхэ, Москвагай Декларациин гол ёhонуудтай тааралдуулан, уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөнэй нэгэдэлые саашадань бэхижүүлхэ шухала гэжэ съезд тоолоно. Парти бүхэнэй бэеэ даанхай байлгые бүрин сахижа, пролетарска интернационализмын, hайн дураараа харилсан ажаллалгын, бэе бэедээ туhалалсалгын үндэhөөр коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай ахадүүгэй ёhоной харилсаа холбооe улам үргэдхэн хүгжөөхэ шухала. Пролетарска интернационализмын үзэл бодолоор В. И. Ленинэй хүмүүжүүлhэн Советскэ Союзай Коммунистическэ парти уласхоорондын хүдэлмэришэнэй болон коммунистическэ хүдэлөөнэй таhаршагүй хубинь, отрядуудайнь нэгэн гээшэ гэжэ бэеэ тоолодог. Бусад коммунистическэ партинуудтай хамта КПСС хадаа социалистическэ лагериин хуби заяанай түлөө, дэлхэйн коммунистическэ хүдэлөөнэй хуби заяанай түлөө харюусалгатай. КПСС Маркс, Энгельс, Ленинэй интернациональна агууехэ hургаалые саашадаашье хэлбэришэгүйгөөр дагаха, элдэб янзын бүхы ревизионистнуудта эсэргүүсэн, марксизм-ленинизмын хазагайруулагдаагүй сэбэр байхын түлөө, дэлхэйн коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй шэнэ амжалтын түлөө тэмсэхэ юм.

V.

Коммунистическэ байгуулалтын шэнэ шатада орохо эрхэ нүхэсэл олгоhон, манай орон доторхи социализмын түүхэтэ илалтанууд хадаа совет арадай эсэшэ сусашагүй зохёон байгуулхы ажалай, Коммунистическэ партиин айхабтар ехэ политическэ, эмхидхэлэй ажал хүдэлмэриин аша мүн. Хүдэлмэришэн ангиин, бүхы арадайнгаа бүгэдын ухаан бодолдо түшэглэн, тэдэнэйнгээ айхабтар баялиг дүй дүршэлдэ түшэглэн, партимнай коммунизм байгуулха түсэб зохёожо, тэрэнээ хүсэндэнь оруулна. Хэзээ хэзээнэйхидэшье орходоо бата нэгэдэлээр жагсанхай, мүн шэнэ асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ шадалтай болоод манай парти XXI съездэ ерээ.

Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно тариашадай, советскэ интеллигенциин эрхим түрүү хүнүүд КПСС-эй зэргэдэ орожо, түрэл партидаа манай арадай хизааргүй ехээр дурладаг, тэрээндээ найдадаг байhыень эли тодоор гэршэлэн харуулна. XX съездhээ хойшо үнгэрhэн саг соо партимнай парти доторой демократиие үргэдхэхэ, шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлгэ дэлгэрүүлхэ, партиин гэшүүдэй эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхэ хараа шугам баримталан, тэрэнээ эрид шууд бэелүүлээ юм. Центральна Комитет, нютагай партийна организацинууд партийна ажабайдалай ленинскэ нормонуудые, хамтаараа хүтэлбэрилгын гол ёhонуудые hэргээжэ, саашадань хүгжөөхын түлөө эрид шууд тэмсэhэн байна.

Арадай шалгагдамал манлай, ниитын эмхидхэлэй эгээн дээдэ, эрхим формо байhaн туладань партимнай үүргэнь коммунистическэ общество байгуулгын үедэ улам ехээр дээшэлнэ гэжэ социализм, коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлэй бүхы дүй дүршэл харуулна.

Долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада партиин идейно-политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ, совет арадай зохёон байгуулхы хүсые эдэбхитэйгээр элсүүлэн бадаруулха шухала байна. Түсэбэй даалгабаринуудые бүхы ажалшадта hайнаар ойлгуулжа үгэхэ, тэдэниие дүүргүүлхын түлөө коллектив бүхэниие эмхидхэн хүтэлхэ, дутагдалнуудые эрид шууд усадхаха, ажал хүдэлмэридэ дайралдаhaн бэрхэшээлнүүдые дабан гараха шухала.

Предприяти, барилганууд, колхоз болон совхозууд, научна эмхи зургаануудаймнай hайнаар хүдэлөөл hаань долоон жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ юм. Тиимэhээ нютагай партийна органуудай, эхин партийна организацинуудай үүргэ бүри ехээр дээшэлхэ байна. Тэдэнэр үйлэдбэриин тодорхой даабаринуудые бэелүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ олониитые элсүүлэн эмхидхэхэ уялгатай. Предприяти бүхэндэ, колхоз бүхэндэ, совхоз болон эмхи зургаанда зохёон байгуулхы ажалай дэбжэлтын оршон байдал байгуулха гэжэ партийна организацинууд оролдохо уялгатай. Амжалта, илалтанууд өөhэдөө ерэдэггүй, харин тэдэниие туйлажа, батадхаха хэрэгтэй гэжэ мартаха ёhогүйбди.

Коммунизм байгуулха түсэб бэелүүлхыень ажалшадые уряалха зуураа партийна организацинууд, пропагандистнууд болон агитаторнууд коммунизм гээшэ юун бэ, ямар hайхан ажабайдал хүн зондо тэрэ асархаб гэжэ ойлгосотой тодоор хэлэжэ үгэхэ, ажал хүдэлмэриин коммунистическэ формонуудые али болохоор дэмжэн хүгжөөхэ ёhотой. Партиин эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы ажал-ябуулгань, тэрэнэй идеологическа хүдэлмэриин бүхы арга зэбсэгүүд коммунизм байгуулха зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ зорюулагдаха зэргэтэй. Машина, станок, агрегат, трактор, комбайниие ажалшан бүхэнөөр эрхимээр хэрэглүүлхэ гэжэ, мүн ажалай түрүү арга методуудые ажалшан бүхэнөөр хэрэглүүлхэ гэжэ оролдохо шухала.

Долоон жэлэй түсэб бэелүүлхэ хэрэгтэ партиин болон гүрэнэй хүдэлмэрилэгшэд шиидхэхы түрүү үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй гэжэ съезд тоолоно. Хүдэлмэрилэгшэдые ажалда табиха, тэдэниие хүмүүжүүлхэ хэрэг hайжаруулха шухала. Эрхим бэлэдхэлтэй, партиин хараа шугамые шууд баримталдаг, шэнэ юумые мэдэрэн ойлгожо шададаг хүнүүдые хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ дэбжүүлхэ хэрэгтэй. Тиимэ хүдэлмэрилэгшэд бүхы эрдэм ухаагаа, хүсэ шадалаа арад зоной аша туhада зорюулха, ажал хүдэлмэридөө большевик ёhоной шунал абьяастайгаар хандаха, дутагдалнуудтай хэзээдэшье эбсэхэгүй байха зэргэтэй. Залуу хүдэлмэрилэгшэдые зориmгойгоор дэбжүүлхэ, бодото ажал дээрэ оюун бэлигээ бадаруулан гаргаха арга тэдээндэ олгохо шухала.

Партийна организацинууд эрхим hайн эмхидхэлшэ, мэргэжэлтэдые шэлэн оложо, гээгдэжэ ябаhaн предприяти, колхоз, совхоз болон районуудта тэдэниие эльгээхэ уялгатай. Харин тэдэнэрынь бии байhaн арга боломжые гүйсэд хэрэглэхын түлөө тэмсэжэ, хүн зоноо эмхидхэжэ, гээгдэжэ ябаhaн участогуудые түрүү зэргэдэ гаргажа шадаха байха ёhотой.

Өөртөөшье, мэдэлдээ байhaн хүнүүдтэшье шанга эрилтэ табижа шададаг, даажа байhaн хүдэлмэриингөө түлөө харюусалгаяа мэдэрдэг, арад зондоо, коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхээр алба хэдэг байхаар хүдэлмэрилэгшэдөө хүмүүжүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай уялга мүн. Хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө теоретическэ эрдэм мэдэрэлые, тэдэнэй марксистско-ленинскэ бэлэдхэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ шухала.

Партиин эмхидхэлэй хүдэлмэриие hайжаруулха, коммунизм байгуулгын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ олониитые элсүүлхэ хэрэгтэ партиин доторой демократиие эрид шууд бэелүүлхэ гээшэ, мүн манай хүдэлмэриин дутагдалнуудые зайсуулха, эршэмтэйгээр урагшаа дабшаха хүсэтэ арга бологшо шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлгые дэлгэрүүлхэ гээшэ улам ехэ удха шанартай боложо байна.

Обществын хүгжэлтын мүнөөнэй шатада ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй үүргэнь улам дээшэлнэ. Республикын, хизаарай, областной, городской, районой болон сельскэ Соведүүд долоон жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые промышленна предприяти болон барилганууд, колхоз болон совхозууд ямараар дүүргэжэ байнаб гэжэ саг үргэлжэ анхаран хаража байха, ажалшадай ажана байдалые, соёл культурыень дээшэлүүлхын түлөө оролдожо байха зэргэтэй. Советскэ органууд олониитын эдэбхи хэшээлдэ улам ехээр түшэглэбэл лэ, социалистическэ демократиие саашадань үргэдхэхые оролдон, нобшо нозогой, хойрог ябадалай үзэгдэлнүүдые шууд усадхадаг байбал лэ бүри ехэ аша үрэтэйгөөр ажаллаха байна.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

„СССР-эй арадай ажахые 1959—1965 онуудта хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай“ нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл тушаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездын РЕЗОЛЮЦИ

(1959 оной февралиин 5-да нэгэн дуугаар баталан абтаба)

(Түгэсхэл. Эхинийнь 1, 2, 3-дахи нюурнуудта)

СССР-эй Конституцида зарим тэды хубилалта, нэмэлтэ оруулха шухала. Конституциин абтаһан сагһаа хойшо Советскэ Союзай политическэшье, экономическашье ажабайдалда шухала хубилалтанууд болоо, уласхоорондын байдалшье ондоо болоо. Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Конституцида эдэ бүхы хубилалтануудые харуулжа, хуулита ёһоор тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ олониитэ ажалшадые элсүүлхэ хэрэгтэ профсоюзай организацинууд ехэ юумэ хэхэ ёһотой. Профсоюзууд хадаа хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай эдэбхи хэшээлые бадаруулха, гүрэнэй даабаринуудые предприяти бүхэнөөр дүүргүүлхын, үлүүлэн дүүргүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, шэные үүсхэгшэдые, ухаалан бүтээгшэдые, үйлэдбэриин түрүүшүүлые дэмжэхэ, тэдэнэй дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ уялгатай. Профсоюзууд үйлэдбэридэхи ажалай аюулгүй байхын хойноһоо, байрын гэрнүүдые бариха түсэбэй дүүргэлтын хойноһоо, баригдаһан байрануудай ямараар хубаарилагдаһанай хойноһоо, худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай, медицинскэ болон ажалшадай коммунальна хангалгын эмхинүүдэй хойноһоо бүри шангаа хиналта табиха ёһотой. Олониитын дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри дэлгэрүүлхэ, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ажал-ябуулгые һайжаруулха гээшэ профсоюзуудай шухалын шухала зорилго мүн.

Манай партиин хараалһан долоон жэлэй коммунистическэ байгуулалтын программа хадаа залуу үетэнэй, тэрэнэй түрүү манлай бологшо Ленинскэ комсомолой үүсхэл эдэбхи дэлгэрүүлхэ, зохёон байгуулхы ажал хүдэлмэри бадаруулха үргэн ехэ арга зам нээнэ. Комсомолшууд хадаа шэн габьяата ажалай үльгэр жэшээ залуушуулда саашадаашье харуулжа байха ёһотой. Комсомолой организаци бүхэн залуушуултай нягта холбоотой, дайшалхы, ажал хүдэлмэри бүтээхэдээ бэрхэ коллектив байха ёһотой. Комсомол хадаа промышленна, гэр байрын, культурно-ажаһуудалай барилгада, социалистическэ хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын түлөө, оронойнгоо шэнэ районуудай байгаалиин баялигые ашаглахын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха ёһотой байна.

Залуушуулые коммунистическэ үзэл бодолтой болгохо, эдэбхитэй, ушар ёһо мэдэдэг коммунистическэ общество байгуулагшадые, Эхэ орондоо энэрхы сэдьхэлээр инаглан дурладаг, коммунистическэ ёһоор ажаһууха, хүдэлмэрилжэ шададаг хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ партийна, комсомолой организацинууд онсо анхарал хандуулха ёһотой.

Арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбые заатагүй дүүргэхэ гээшэ мүнөө Коммунистическэ партиин, совет арадай гол зорилгонь мүн. Ойрын долоон жэлэй туршада дүүргэхэ гэжэ парти, правительствын табиһан зорилгонуудые бэелүүлхэ гээшэ манай ороной һүр хүсые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ удхашанартай байха юм. Оронойнгоо экономикые амгалан байдалда хүгжөөхэ, арад зонойнгоо ажана байдалые һайжаруулха гээшэ СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбэй гол хараа шэглэл мүн. Энэ түсэбэй дүүргэгдэхэдэ мүн оронойимнай бэеэ хамгаалха шадалынь улам бэхижэжэ, социализмын агууехэ туйлалтануудта халдан ороһон империалистическэ булимтарагшадай һэдэлгэ бүхэндэнь эрид шанга, хүсэтэ сохилто үгэхэ шадалынь дээшэлхэ юм. СССР-эй болон социализмын бүхы оронуудай амгалан тайбан ажал хүдэлмэридөө туйлаһан амжалтанууд хадаа капитализмда орходоо социализмын булюу һайн байһанай үшөө нэгэ, шэнэ гэршэ байжа, марксизм-ленинизмын агууехэ һургаалай нүлөөе улам хүсэтэй болгоно.

***

Совет арад социализм байгуулха үедөө агууехэ ажалай амжалтануудые туйлаа. Тэдэнииень бүхы дэлхэй мэдэрээ. Үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулха шатада манай обществын ороходонь, эршэтэ ажалай долгин шэнэ далайсатайгаар эбхэржэ, долоон жэлэй түсэбые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай мүрысөөнэй шэнэ формонууд бии болохо, элитэ ехэ амжалтанууд туйлагдаха бэзэ гэжэ Коммунистическэ партиин XXI съезд батаар этигэнэ.

Коммунизм байгуулха гэжэ партиин хараалжа байгаа һүр жабхаланта программань коммунизм тээшэ дабшаха үргэн ехэ, гэрэлтэ зам совет арадай үмэнэ нээжэ үгэнэ. Үнинһөө хойшо эрмэлзэһэн манай уг зорилгын дүүргэгдэхэ саг ойртоо. Бидэнэр амгалан тайбан байдалда капитализмтай экономическа мүрысөө хэхэ шиидхэхы шата гаталан гаража, тон богонихон болзор соо энэ мүрысөөндэ илаха ёһотойбди. Энэ шатые гаталхын тулада бүхы хэрэгтэй юумэн манда бии. Тиигээд эдэ зорилгонуудые дүүргээд, хүгжэлтын үргэн дардам шэнэ шатада ороходомнай, урагшаа дабшахада мүнөөнэйхиһөө хүнгэн болохо юм. Коммунизм байгуулха гэһэн агууехэ уг зорилго дүүргэхын тулада һайнаар хүдэлжэ болохо, хүдэлхэ хэрэгтэйшье байна.

Совет арад коммунизм тээшэ зам гаргахадаа, социалистическэ лагериин бүхы ороной арадуудтай нягтаар жагсанхай дабшана. Социализмын хүсэтэ лагерь үдэр ерэхэ бүри хүсэ ороно. Коммунизмын үзэл бодолнууд мүнөө үеын шиидхэхы түрүү хүсэн болонхой.

Долоон жэлэй түсэбые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхыень уряалан, Коммунистическэ партиин XXI съезд манай агууехэ Эхэ ороной бүхы ажалшадта хандана. Хүдэлмэришэд, колхознигууд, советскэ интеллигенци манай социалистическэ гүрэнэй һүр хүсые улам бэхижүүлхын түлөө, марксизм-ленинизмын илалтата һургаалда хэлэгдэһэн коммунизмын һайхан зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаха бэзэ гэжэ съезд батаар этигэнэ.

Баатарлиг совет арад бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эгээл һайхан, эгээл эрхим общество — коммунистическэ общество байгуулан, Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро бата найдамтайгаар урагшаа дабшана.

КПСС-эй ЭЭЛЖЭЭТЭ XXII СЪЕЗД ТУХАЙ

КПСС-эй XXI съездын тогтоол

(1959 оной февралиин 5-да нэгэн дуугаар баталан абтаба)

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ээлжээтэ XXII съездые 1961 ондо үнгэргэхэдэ таарамжатай гэжэ тоолохо.

Гадаадын оронуудай коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинуудай хүндэлэлдэ Кремль соо уулзалга болоо

КПСС-эй XXI съезд дээрэ байлсаһан гадаадын оронуудай коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинуудай хүндэлэлдэ зорюулан, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет февралиин 6-да Кремль соо уулзалга хээ.

Ахадүү далан хоёр партиһаа Москвада ерээд байһан түлөөлэгшэд, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүд уулзалга дээрэ байлсаа.

Социалистическэ оронуудай хани нэгэдэлэй саашадаа бэхижэхын түлөө, уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөнэй эбдэршэгүй бата нэгэдэл болон нягта жагсаалай түлөө, эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай болон социализмын түлөө тэмсэлдээ марксистско-ленинскэ партинуудай шэнэ амжалта туйлахын түлөө нүхэр Н. С. Хрущев, нүхэр Чжоу Энь-лай, нүхэр Пальмиро Тольятти уулзалга дээрэ духаряа үргэһэн байна.

Уулзалга тон хани халуун оршон байдалда үнгэржэ, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үндэһэлэн, ахадүү партинуудай һаналаа нэгэдэнхэй байһые эли тодоор харуулаа. (ТАСС).

КУРУМКАНАЙ ТҮРҮҮ ХОНИШОД

Үүрэй сайхын тэндэ хүйтэн бүришье шангадажа, газаа ябаһан хүнэй нюурые хайра гамгүйгөөр хайрана. Эгээл энэ үедэ эндэхи малшадай ажалай үдэр эхилнэ.

Малшадай ажал хүдэлмэринь мүнөө үедэ ехэшье, харюусалгатайшье даа. Тэдэнэр олон мянган адуу малые ондо оруулха, гараһан түлыень гарзагүйгөөр түлжүүлхэеэ бүхы хүсөөрөө оролдожо байна ха юм.

Мүнөө, илангаяа хонишодой ажалда халуун хаһа саг байна. Тэдэнэр үдэр, һүниие мэдэнгүй ажаллаха баатай болонхой. Үнгэрэгшэ намар Курумканай хонишод хонидоо үбэл хурьгалуулхаар ороондо оруулһан юм. Энэ түрүү арга эндэ һаяханай хэрэглэгдэдэг болобошье, хонишодой ажал хүдэлмэридэ бата бэхеэр нэбтэрүүлэгдээ. Январь—февраль һарануудта аймагай хонишод 42 мянган хурьга абаха байна. 42000 хурьган! Табан жэлэй урда тээ бүхы аймаг дотор эды шэнээн хонид тоологдодог байгаа бшуу.

Үбэлэй шанга хүйтэнэй үедэ хонидые олоор хурьгалуулха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Эндэ дулаан һайн байра, эрхим тэжээл хэрэгтэй, гэбэшье хонишодой үнэн сэхэ оролдосотой ажал шиидхэхы удхашанартай бшуу. Хүдэлмэреэ муугаар эмхидхэжэ, багаханшье оһол гаргабал, хурьгадые үбшэлүүлжэ, гарзалуулжа болохо байна ха юм. Теэд аймагай хонишод түл абалгадаа эртээнһээ бэлэдхэһэн, бүхы хүдэлмэреэ наринаар хаража, тооложо үзэһэн байна. Бархан уулын хормойһоо Баргажан мүрэнэй эхин — Булан Түмэртэ хүрэтэр аймагай малаар баян 6 колхозуудай отаранууд һайн бэлшээри, уһа дахан эндэ тэндэ байрланхай. Мүнөө эдэ отарануудта үдэр бүри абтажа байһан хурьгадай тоо толгойе олохооршье бэшэ. Отара бүридэ сүүдхэ соо 40—50 хурьганай абтаха ушар олон. Теэд колхоз соо, аймаг дотор хэды олон отаранууд бииб даа!

Үбэлэй эхинһээ хойшо аймаг соогоо түрүүлэн Кировэй нэрэмжэтэ колхоз хурьгадые олоор абаа. Гааргынхид ганса декабрь һарада 1500 хурьга абажа, нэгэшье гарзагүйгөөр тэнжээжэ шадаа. Тиин Кировэй нэрэмжэтэ колхоз 1958 ондо 100 хонин бүриһөө 101 хурьга абажа, аймаг соогоо түрүү һуури эзэлээ. Хонидоо олоор хэнзэлүүлһэнэй ашаар эндэхи хонишод ажалай һайн амжалтануудые туйлаба. 25 жэлэй туршада мал ажал дээрэ таһалгаряагүйгөөр ажаллаһан аймагай суута хонишон Шалсама Цыренова 100 хонин бүриһөө 155 хурьга абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлээ. Жэл соо иимэ олон хурьгадые абаха ушар Курумкан, Баргажанда түрүүшынхеэ үзэгдэбэ гэжэ хэлэхэдэ буруу болохогүй. Мүн тус колхозой 12 хонишон 100 эхэ хонин бүриһөө 106—112 хурьга абажа, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлээ, нооһо хайшалха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Мүнөө эндэхи хонишод шэнэ түл баһал эмхитэйгээр абажа байна. Хонидойнгоо тоо толгойень түргэн олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ байһанайнь түлөө Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо һаяхан партиин Курумканай айкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа.

Мүргэнэй, Дыренэй, Аргадын, Барханай баян колхозуудай фермэ, отаранууд дээгүүр хонишодой ажал хүдэлмэри мүн лэ түлэг дундаа ябажа байна. Мүргэнэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой эхэ хонидой отаранууд Үнэгэтэйн һайн бэлшээридэ байрланхай. Эндэхи отара бүхэндэ 650-яад эхэ хонин тоологдоно. Энэ үедэ хаанашьё ерэхэдэ, хонишод унаһан малгайгаа абангүйгөөр ажаллажа, үдэр һүнигүй зуу зуугаадаарнь хурьгадые абана. Мүргэнэй хонишодой дунда колхозой суута хонишод Чимид Замбулановагай, Янжима Очировагай, Емжид Цыреновагай даажа байһан отарынхид ехээр суурхана. Эдэ отарануудай хонишод олон түл абаха зуураа нэгэшье хурьга гарзада оруулаагүй. Мүн коммунистическэ бригадын нэрэ зэргэ олохын түлөө тэмсэжэ байһан Мадаан Хобраковагай отарынхид ажалай эрхим жэшээ харуулна. Энэ отарын эбтэй эетэй малшад түл абалгаяа найдамтайгаар, нэгэшье тухашарангүйгөөр эмхидхэнэ.

Январь һарын түрүүшын 20 хоногто түл абаха жэлэйнгээ түсэб 60—70 процент дүүргэһэн отаранууд аймаг дотор олон. Жэшээнь, хонин ажалаараа аймаг соогоо эгээл томо Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо коммунистическэ ажалай отарын нэрэ зэргэ олохын түлөө тэмсэжэ байһан Сойжит Болотовагай, Шалсама Очировагай отарынхид тус тустаа 300—350 хурьга абажа, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна. Эндэхид мүнөө жэл аяар 9000 хурьга абаха түсэбтэй. Түл абаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэ байһаниинь лабтай.

Мүнөө Курумканай хонишод ехэ урма хэшээлтэйгээр ажаллажа байна. Тиимэшье байха ёһотой. Тэдэнэр январь һарада 20000 хурьга абажа, түрэл Коммунистическэ партиингаа XXI съездын абаһан түүхэтэ шиидхэбэриие хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула оролдожо байна.

О. Раднаев, манай корр.

Коммунизмые үргэн далайсатайгаа байгуулхабди гэжэ республикымнай ажалшад нэгэн дуугаар мэдүүлнэ

Уласхоорондын удхашанартай хэрэг

Улан-Удын «Механлит» заводой хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд болон алба хаагшад механическа цехтээ олоороо сугларжа, КПСС-эй XXI съездын хүдэлмэриин дүүрэһэнтэй дашарамдуулан митинг үнгэргэбэ. Митингые заводой партийна организациин секретарь нүхэр Колода нээгээд, партиин городской комитедэй секретарь нүхэр Дондуковто үгэ үгэбэ.

— Хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн алдарта партиимнай съезд хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Энэ съезд Эхэ оронойимнай улам саашаа һалбарха арюун һайхан зам нээжэ үгөө. Съездын хараалһан долоон жэлэй түсэбэй бэелүүлэгдэхэдэ оронойимнай ажахын бүхы һалбаринууд, соёл гэгээрэл хэзээ хэзээнэйхиһээ улам ехээр һалбаран хүгжэхэ, ажалшадай ажабайдал бүри һайжарха байна,—гэжэ нүхэр Дондуков хэлэбэ.

Трибунада коммунистическэ ажалай бригадын бригадир Юрий Филиппов гарана.

— Манай бригадын гэшүүд партиингаа хараалһан энэ гайхамшагта түсэбые бүримүһэн дэмжээд, долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэхээр бэлэн,— гэжэ тэрэнэй хэлэхэдэнь, нэрьемэ альга ташалган болобо.

Мүнөө тус заводто коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн хоёр бригада хоорондоо мүрысэн ажаллажа байна. Бригадын гэшүүд партиин XXI съездын боложо байха үедэ үдэр бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэдэг байгаа.

— Бидэ комсомол, залуушуул аха нүхэдэйнгөө — коммунистнуудай партиин XXI съездын хүдэлмэриин хойноһоо хододоо ажаглан хаража, радио шагнажа байгаабди. Манай заводой комсомолшууд болон залуушуул партиингаа хараалһан түсэбые богони болзорто дүүргэхын түлөө тэмсэхээр зоригжонхой. Заводоймнай комсомолшууд, залуушуул алдарта партиингаа хүндэтэ магтаалда хүртэхын түлөө тэмсэжэ байнхай,—гэжэ заводой комсомолой организациин секретарь Аркадий Безбородов хөөрэбэ.

Механическа цехын хүдэлмэришэдэй зүгһөө шудхалгын таһагай мастер З. И. Тихонова үгэ хэ[...] дээ иигэжэ мэдүүлээ:

— Хэнэймнайшье мэдэһээр, [...]ти, правительствомнай би[...] үдэр бүри һаналаа табина [...] Нүхэр Н. С. Хрущевой элид[...] уншаад байхадаа, хүдэлмэри[...] гони үдэртэй, неделидээ хоёр [...] амарха болохобди. Эдэ бү[...] харюуда бидэнэр унаһан малга[...] абангүйгөөр ажаллажа, комму[...] тическэ ажалай бригадын нэрэ [...] гэдэ хүртэхөөр тэмсэхэ ёһотой[...]

Үгэ хэлэһэн нүхэд Переми[...] Кречмер болон бусад түүхэтэ [...] дынгээ хараалһан түсэбые һай[...] һан тухайгаа мэдүүлээ.

Удаань митингдэ хабаада[...] 1959 онойнгоо түсэбые декаб[...] 21-дэ дүүргэхэ, түсэбһөө га[...] 500 мянган түхэригэй прод[...] гаргаха гэһэн шиидхэбэри бата[...] абаба.

Б. Цыремпилов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунистическэ ажалай бригадын брига[...] Ю. Филиппов трибуна дээрэ үгэ [...]лэжэ байна.

А. Мантаевай фо[...]

Шэнэ уялгануудые абана

Эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай ниислэл хотын предприятинууд, олзоборилгын артельнүүд, эмхи зургаануудаар КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съездын дүүрэһэнтэй дашарамдуулан хэдэн зуугаад хүнүүдэй хабаадалгатайгаар ажалшадай суглаанууд болон митингнүүд угаа ехэ политическэ оршон байдалда боложо байна.

Городой түрүү предприятинуудай нэгэн болохо, Улан-Удын модоной заводой коллективэй хүдэлмэришэдэй митинг уржадэр, нэгэдэхи халаанай һүүлээр боложо үнгэрөө. Партиин XXI съездын дүнгүүд тухай тобшо мэдээсэл Улан-Удын городской комитедэй секретарь нүхэр Ножкин хээ. Һүүлээрнь эрхим түрүү хүдэлмэришэд нүхэд Трофимова, Лядова, Комаров болон бусад үгэ хэлэжэ, алдарта партиингаа съездын баталан абаһан шиидхэбэринүүдые тон ехээр һайшааба. Тиихэтээ хамта тэдэнэр Эхэ оронойнгоо экономико, соёл культурые саашадань ехээр хүгжөөхэ энэ долоон жэлэй түсэбые бэелүүлгэдэ өөһэдынгөө хубитые оруулха байһанаа мэдүүлээ. Тиин тус заводой коллективэйхид 7 жэлэйнгээ түсэбые 6 жэлэй туршада дүүргэхэ гэһэн социалистическэ шэнэ уялгануудые абаба. Энэ хүндэтэй, харюусалгатай уялгаяа бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын зорилгоор 1959 оной түрүүшын кварталай үйлэдбэриин даалгабаринуудые 10 үдэрөөр уридшалан дүүргээд, түсэбһөө гадуур 800 мянган түхэригэй продукци үгэхэ гэжэ шиидэбэ.

***

Февралиин 6-най үдэшэлэн хоёр халаанай һэлгэгдэхэ үедэ Улан-Удын хирпиисын заводой хүдэлмэришэдэй митинг болобо. Энэ митинг дээрэ заводой директор нүхэр Петров партиин ээлжээтэбэшэ XXI съездын амжалтатайгаар хүдэлмэреэ дүүргэһэн тухай мэдээсэл хээ, совет арадай урда дэлгэрэнгыгээр табигдаһан гайхамшагта ехэ зорилгонуудта тогтожо дэлгэр[...] үгэ хэлэбэ.

— Манай Эхэ орон 7 жэлэй [...]сэбэй дүүргэгдээд байхада, [...]шье гайхалтай һайхан, арад [...]най бүришье баян дэлгэр боло[...] дамжаггүй,—гээд элидхэлшэ [...] түгэсхэбэ. Эдэ үгэнүүдые мити[...] хабаадагшад нэрьемэ альга та[...]гаар угтаа.

Завод дээрэ үни удаан [...] ажаллаһан, түрүү хүдэлмэрил[...] нүхэр Жигжитова трибунада га[...]жа, иигэжэ мэдүүлбэ:

— Жаргалтай һайхан үедэ [...] һуунабди. Энээгээрээ бидэнэр [...] горхонобди, омогорхохошье [...]тэй байнабди. Бүри һайхан [...] һуудалай түлөө хамаг хүсэ [...] далаа, оюун бэлигээ хайрлахаг[...]

Мүн нүхэд Беликов, Коля[...] гэгшэд митинг дээрэ үгэ [...]лэжэ, ажал хүдэлмэри дээрээ [...] ехэ амжалтануудые туйлаха [...] һанаа мэдүүлбэ.

Тиигээд тус заводойхид 19[...] онойнгоо түсэбые декабриин 25[...] дүүргээд, түсэбһөө гадуур 700 м[...]ган хэһэг хирпиисэ үгэхэбди гэ[...] социалистическэ шэнэ уялгануу[...] абаа.

И. Иванов

Яруунын загаһашад һайшаана

Партиин XXI съездын амжалтатайгаар хүдэлмэреэ дүүргэһэн тухай мэдээсэл абан сасуугаа Яруунын загаһанай заводто олон хүнэй хабаадалгатай митинг болобо. Энэ митинг дээрэ КПСС-эй Яруунын айкомой секретарь нүхэр Павлов партиин ээлжээтэбэшэ XXI съездын боложо үнгэрһэн тухай дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэбэ. Эхэ оронойнгоо һалбаран мандахын тулада хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлжэ байһанаа загаһашад мэдүүлээд, дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялга абана. Загаһашад түүхэтэ долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ—1959 ондо загаһа бариха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидээ. Жэшээлхэдэ, съездын нээгдэһэн үдэр—январиин 27[...] гурбан һарынгаа түсэб дүүргэ[...] Исингын загаһанай пунктын П[...] Кузьминай бригадынхид жэлэ[...]гээ түсэбые декабриин 5-да ду[...]гэхэ гэжэ шиидээд, мүнөө үедэ [...]рель һарынгаа түсэбөөр ажалла[...] байнхай.

Митинг дээрэ загаһанай заво[...] экономист Балдунников үгэ хэл[...] зуураа, Яруунын загаһашад [...]һан уялгаяа дүүргэхын түлөө [...]циалистическэ мүрысөө үргэн[...] дэлгэрүүлжэ, үдэр бүриингөө да[...]габариие үлүүлэн дүүргэхэ ар[...]тай гэжэ тэмдэглэбэ.

Ц. Дандаров.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни —34-05, экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—24-74, писем трудящихся 40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00958. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак № 4778.